

Förvaltningen för kulturutveckling

Diarienummer: KU 2022-00153

Datum: 2022-06-17

Rapport Kartläggning av publikt arbete vid museerna

Innehållsansvar: Koncernstab/avdelning

E-post: funktionsbrevlåda@vgregion.se

Handläggare: Katarina Hultin

Innehåll

Sammanfattning och rekommendationer	4
Sammanfattning	4
Rekommendationer	4
Inledning	5
Kartläggningen: Uppdrag och syfte	6
Metod och tillvägagångsätt	6
Centrala begrepp och termer – Vidgat deltagande och Publik verksamhet	8
Vidgat deltagande	8
Vad är publik verksamhet?	8
Översiktlig beskrivning av publik verksamhet vid förvaltningen för kulturutveckling.....	9
Styrdokument	10
Museilagen	11
Kulturstrategi Västra Götaland 2020 – 2023	11
Styrelsen för kulturutveckling - reglemente och uppdrag.....	12
Andra inriktningsdokument, planer och rapporter	14
Västarvet / Förvaltningen för kulturutveckling.....	15
Rapporter från andra myndigheter	18
Förutsättningar för att bedriva en publik verksamhet	18
Beskrivning av de fem museernas inriktning, resurser med ekonomi/budget samt tjänstefördelning.....	20
Museernas inriktning.....	20
Tjänstefördelning enligt titel	24
Sammanfattande kring ekonomin för den publika verksamheten.....	25
Uppföljning och statistik	26
Besökare, deltagare och aktiviteter	26
Sociala medier och webbsidor	27
Kartläggning frågeformulär	27
Utställningar.....	28

Programverksamhet	29
Pedagogisk verksamhet.....	32
Andra typer av publik interaktion	33
Samarbeten och samarbetsparter.....	35
Tillgänglighetsdatabasen.....	36
Publikutveckling	37
Andra spännande saker	38
Interna arbetsgrupper inom publik verksamhet	39
Medarbetares synpunkter, reflektioner och förslag.....	40
Vad säger publik och besökare?.....	45
Kännedomsmätning	45
Feedback från besökare – Touch & Tell terminaler	46
Känslkartläggning – Charts light	51
Reflektioner.....	52
Referenslista.....	54
Bilagor.....	57
Bilaga 1: Diagram med statistik för besök/deltagare och typ av aktivitet	57
Bilaga 2 A: Kartläggning Publik verksamhet - enkät	67
Bilaga 2 B: Workshop 21 mars, frågeställningar och metod	68
Bilaga 3: Processkartläggning – från workshop 21/3 2022.	69

Sammanfattning och rekommendationer

Sammanfattning

Enligt uppdrag har denna kartläggning av den publika verksamheten fokuserat på fem av förvaltningens museer; Forsviks bruk, Göteborgs naturhistoriska museum, Lödöse museum Vitlycke museum och Vänersborgs museum. Kartläggningen avser två år, 2019 och 2021, ett år innan pandemin och ett år under pandemin. De områden inom publik verksamhet som kartläggningen i huvudsak tittat på är programverksamhet, pedagogisk verksamhet, och vissa aspekter av utställningar samt sociala medier och webbsidor.

I kartläggningen berörs mer generella aspekter av värdskap, butik, café och kommunikation.

Kartläggningens rapport beskriver den omfattande verksamhet som bedrivs inom ramen för den publika verksamheten. Enligt kartläggningens uppdrag redovisas en rad fördjupande frågor och frågeställningar samt områden för fördjupad genomgång som kan ligga till grund för ett fortsatt utvecklingsarbete av den publika verksamheten.

Rekommendationer

Övergripande:

- Ytterligare kartläggning behöver göras av områdena kommunikation, värdskap, bemötande, café och butik.
- Ytterligare fördjupande granskning med uppföljning av verksamhet inom exempelvis utställningar, publikutveckling, publikarbete och förutsättningar för arbetet.
- Utveckla och fördjupa arbetet kring vidgat deltagande för all publik verksamhet.
- Genomföra en ytterligare översyn och fördjupad insamling av statistik och fakta för den publika verksamheten.
- Utveckla former och metoder för systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten.
- Det behövs tydlighet kring inriktning och prioritering i den publika verksamheten. Likaså behövs ytterligare förtydliganden kring ansvar och mandat i verksamheten (hur fördelas ansvar mellan chef, medarbetare, andra enheter, samarbetsparter) samt en rimlig fördelning i relation till resurser.
- Insatser för att skapa en gemensam syn på den publika verksamhetens inriktning och arbetssätt.
- Utifrån Museilagen granska:
 - Hur regionen, förvaltningen och förvaltningens museum och deras verksamhet förhåller sig till museilagen.
 - Hur museerna utifrån nuvarande resurser, kan ”bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning”.

- Hur ansvarar ägaren/huvudmannen att säkra tillräckliga resurser för att ett museum skall kunna uppfylla sitt uppdrag enligt lagen? Hur och på vilket sätt avgörs vad som anses vara "tillräckligt"?
 - På vilket sätt lagen kan ha påverkan på relationen mellan SKU, förvaltningschef och respektive museum? Utifrån lagen – hur självständigt kan varje enskilt museum anses vara i relation till styrelse och förvaltningsledning?
- Ekonomiska medel till publik verksamhet behöver ses över. Behöver göras en fördjupad analys. Idag är det ej balans mellan anslagna medel och den verksamhet som bedrivs.
 - Det behövs ett klagörande kring hur resultat och rekommendationer från de tre kartläggningarna på museiområdet skall samordnas.

Arbetsituation och arbetsvillkor för medarbetare

- Tjänster, arbetsituation och arbetsvillkor för medarbetare behöver en fördjupad översyn.
- Medarbetare behöver en bättre och längre framförhållning i planering. Detta gäller också för förvaltningsgemensamma aktiviteter där medarbetare förväntas delta.
- Medarbetare efterfrågar mer och fördjupat stöd i kommunikationsarbetet. De önskar mer riktat stöd av en kommunikatör som är väl insatt i museets verksamhet och förutsättningar.

Inledning

Museerna bedriver en omfattande publik verksamhet. Det är en tydlig insikt vi fått under arbetet med kartläggning av den publika verksamheten på våra fem museer. Det är så mycket bra som görs och med en stor variation och bredd.

Att ta del av och reda i mängden material som samlats in har varit både intressant och lärorikt men också något av en utmaning eftersom varje museum bygger sin verksamhet efter sina unika förutsättningar.

Museernas roll i vårt samhälle idag känns viktigare än någonsin. Vår önskan är att denna rapport och kartläggningen, bidrar till att ge ett bra underlag och stöd inför ett utvecklingsarbete av den publika verksamheten på förvaltningens fem museer.

Vi vill också rikta ett stort tack till alla er som har bidragit i insamlingen av underlag för denna kartläggning, ni har deltagit i workshop, svarat utförligt på vår enkät men också varit behjälpliga med att svara på olika frågor kring materialet eller verksamhet. Ni har alla bidragit till att det nu finns ett omfattande material för ett kommande utvecklingsarbete.

Katarina Hultin och Eva Goffe

Kartläggningen: Uppdrag och syfte

Under 2021 genomfördes inom förvaltningen två kartläggningar på museiområdet, en kartläggning med inriktning samlingsförvaltning som helhet samt en fördjupande kartläggning med utgångspunkt i kunskapsuppbyggnad som ett tvärgående perspektiv.

För att få en komplett kartläggning av museernas verksamhet beslutades att en tredje kartläggning med inriktning på den publika verksamheten på förvaltningens fem museer också skulle genomföras, (*Kartläggning av publikt arbete vid museerna, Verkställighetsbeslut nr 13, 2022*). Enligt uppdraget för kartläggning av den publika verksamheten skall kartläggningen göras med utgångspunkt från museilagens paragrafer kring publikt arbete och förvaltningens uppdrag och mål kring vidgat deltagande. Kartläggningen skulle titta på två år, 2019 och 2021. De fem museer som ingått i kartläggningen är Forsviks bruk, Göteborgs naturhistoriska museum, Lödöse museum, Vitlycke museum och Vänersborgs museum.

Syftet med kartläggningen är att ta fram ett underlag som kan ligga till grund för utvecklingsarbete av den publika verksamheten. I uppdraget ingår att utifrån insamlat underlag, göra en analys och ta fram fördjupade frågeställningar. Uppdraget skulle redovisas i en skriftlig rapport.

I uppdraget ingick också att arrangera en workshop med medarbetare på museerna. En arbetsgrupp bestående av Eva Goffe, Katarina Hultin, Greta Åberg och Maria Lindevall planerade och genomförde en workshop.

Uppdragsgivare är Pernilla Schedin, som när uppdraget formulerades, var områdeschef. Uppdragstagare var Eva Goffe och Katarina Hultin.

Arbetet med kartläggningen har enligt uppdrag utförts under våren 2022. Kartläggningen skulle enligt uppdraget ha varit klar i slutet av april. På grund av tidigare inplanerat arbete och förändrad arbetssituation för en av uppdragstagarna samt omfattningen av insamlat underlag, fick tidplanen justeras och ny tid för redovisning sattes till i slutet av maj. Rapporten färdigställdes i juni 2022.

Metod och tillvägagångsätt

I kartläggningen har vi tittat på fem museer, Forsviks bruk (FB), Göteborgs naturhistoriska museum (GNM), Lödöse museum (LM), Vitlycke museum (VIM) och Vänersborgs museum VM). Vi har valt att titta på två verksamhetsår 2019 och 2021, ett år före pandemin och ett år under pandemin. Vi har också avgränsat vilka områden inom den publika verksamheten kartläggningen avser. De områden vi tittat på är: utställningar, programverksamhet, pedagogisk verksamhet, vissa aspekter av sociala medier och webbsidor. Vi har beaktat hur pandemin har påverkat verksamheten under 2021, exempelvis vad gäller besökssiffror, typ av aktivitet och antal genomförda aktiviteter.

I kartläggningen berörs värdskap i form av öppethållande, reception, värdar, butik, café eller kommunikation mer generellt. För områdena ”Värdskap” och ”Kommunikation” krävs ytterligare genomgång för att få fram mer fördjupad kunskap.

Vi har inte granskat utställningar eller inlägg på sociala medier eller websidor, filmer etc. Vi ser att detta är format som används i det publika arbetet och föreslår att dessa områden ska få en fördjupad kartläggning och analys.

Utifrån uppdraget så har vi i ett omfattande Excel formulär samlat in ett underlag med korta beskrivningar, statistik och ev. annan fakta för varje specifikt område. Formuläret har fyllts i av respektive museum. Statistiken har kompletterats med statistik från Rappappen samt besöksräknare.

Medarbetarna inom den publika verksamheten har medverkat i en workshop och svarat på frågor i en enkät. Chefer eller annan ledning har denna gång inte varit tillfrågade medverka.

De fakta vi samlat in berör:

- Programverksamhet som föreläsningar, visningar, kurs/workshop och föreställningsarrangemang (teater, musik, dans m. m)
- Utställningar (permanenta och tillfälliga)
- Pedagogisk verksamhet som skolverksamhet, offentliga aktiviteter för barn och vuxna, samt lovverksamhet.
- Andra typer av aktiviteter som inlägg på webb och sociala medier, medverkan i lokala större arrangemang, publikarbete och publikutveckling samt intern och extern samverkan och samarbeten.
- Befintliga resurser: tjänster, kompetenser samt budget.
- Statistik: Rappapp, museernas egna siffror, andra mätningar
- Kommentarer från besökarna: kännedomsmätning, Touch and Tell

Vi har också tittat på:

- Styrdokument: Museilagen, FKU uppdrag, FKU reglemente, VGR Kulturstrategi
- Internt: Museernas interna profilplattformar, Handlingsplaner, redovisningar, rapporter
- Bransch: Riksantikvarieämbetet, Kulturrådet, Unesco, ICOM, Sveriges Museer, Myndigheten för kulturanalys, Utställningskritik m.fl.

Då det interna underlaget blev så omfattande, har vi i denna kartläggning fått göra flera avgränsningar. Vi har därför inte tagit med frågor, diskussioner och debatter som berör publik verksamhet och som är aktuella i branschen eller i annan omvärldsbevakning. Vi menar att det vore intressant och viktigt att vid en fördjupad granskning, också inkludera denna typ av underlag.

I vårt arbete med att sammanställa materialet har många frågor och frågeställningar uppstått. Flera av dessa frågor finns sammanfattade i rapportens inledning under rubriken

”Sammanfattning och rekommendationer” samt mer utförligt redovisade i rapportens avslutande del ”Reflektioner”. Vi har också valt att redovisa delar av våra reflektioner och tankar i anslutning till de delar i kartläggningen som reflektionerna avser, under en egen rubrik, ”Reflektion”.

Centrala begrepp och termer – Vidgat deltagande och Publik verksamhet

Vidgat deltagande

Att vidga deltagandet är ett av de fem strategiska områden i regionens kulturstrategi och som ska vara vägledande och genomsyra all utveckling i strategin. Med utgångspunkt i mänskliga rättigheter ska regionen verka för ett kulturliv som präglas av jämlikhet, jämställdhet och interkulturell dialog. Särskilda insatser ska göras för barn och unga.

Fokusområde 2020–2023 är att hitta verktyg och metoder för ett jämlikt och vidgat deltagande för en demokratisk kultur där alla har samma möjligheter att delta oavsett faktorer som kön, etnicitet, funktionsnedsättning, ålder, inkomst, utbildning eller bostadsort.

“Syftet med vidgat deltagande är att bidra till delaktighet och egenmakt samt att bygga en gemensam demokratisk kultur där alla har samma möjligheter att delta. För att uppnå syftet måste beställare och utförare ta hänsyn till faktorer som kan vara av betydelse för individens delaktighet i kulturlivet. /- - - /
Under strategiperioden behöver ett krafttag tas för barns rättigheter i kulturen.”

(Kulturstrategi Västra Götaland 2020–2023, s. 13–14)

Det vidgade deltagandet handlar om förändringsprocesser och dialog med invånarna samt ett fokus på invånarnas eget skapande och kulturintresse utifrån mänskliga rättigheter.

Vad är publik verksamhet?

Vi har sökt i museibranschen efter någon form av etablerad definition för begreppet ”publik verksamhet” eller ”publikt arbete”. Intressant nog har vi inte kunnat hitta någon sådan beskrivning som skulle kunna ge tydlig inriktning eller syfte för vad som avses med publik verksamhet. I regeringens proposition från 2016 med förslag till museilag och förslag till ändringar i kulturmiljölagen finns begreppet med men får ändå inte någon helt tydlig definition eller beskrivning.

Vi har för denna kartläggning därför valt att göra våra egna avgränsningar av vad för typ av verksamhet och aktiviteter vi ser ingår i våra museers publika verksamhet. Vi listar dessa under avsnittet ”Metod och tillvägagångssätt”. I följande avsnitt inleder vi med en översiktlig beskrivning av de områden vi ser ingår i de fem museernas publika verksamhet.

Längre fram i rapporten ger vi en mer utförlig beskrivning av respektive område.

- **Reflektion:** Då det är något oklart huruvida det finns en klar gemensam förståelse av vad som avses med publik verksamhet (både i branschen och därmed troligen på förvaltningens museer). Hur påverkar detta vår egen förförståelse av begreppet och därmed den verksamhet som bedrivs? Både internt på respektive museum och mellan olika yrkesgrupper på museerna?

Översiktlig beskrivning av publik verksamhet vid förvaltningen för kulturutveckling

Kortfattad beskrivning av vad vi inom förvaltningen åsyftar med publik verksamhet på våra fem museer, med inriktning och målgrupper:

Natur- och kulturarvspedagogik:

Pedagogiskt utbud riktat till skolan, kan också innehålla lärarfortbildning. Numera kan det pedagogiska utbudet finnas både fysiskt och online. Det handlar bland annat om material för både lärare och elever. Samverkan på olika plattformar för att kunna nå ut med erbjudande. Produceras utifrån läroplaner och ofta i samverkan med skolor och lärare. Uppsökande verksamhet pågår utifrån i förväg planerade insatser. Skol- och museielektioner samt skolprogram, finns som erbjudande i verksamheterna.

Pedagogisk verksamhet och livslångt lärande:

Till olika målgrupper utvecklas programutbud som bidrar till livslångt lärande. Ibland i samverkan med andra aktörer. Programverksamheten kan också vara etablerad i museernas utomhusmiljöer. Programverksamhet sker även digitalt. Publika workshops i olika former finns tillgängliga för allmänheten. Drivs av att erbjuda ett efterfrågat, målgruppsanpassat, engagerande programutbud för alla människor i samhället. Förmedlar upplevelsebaserad kunskap, för människor i olika åldrar, med olika förkunskaper. Stark vilja att erbjuda ett attraktivt, relevant och engagerande publikt programutbud för livslångt lärande som når fler, nya och återkommande besökare. Programverksamhet sker också regionalt och kopplat till andra platser. I syfte att nå fler och nya besökare samverkar den publika verksamheten med olika samarbetsparter som universitet, civilsamhället, utbildningar, intresseorganisationer och studieförbund. Samverkan bidrar till att nå nya målgrupper, fördjupa kunskapen i ämnen som berörs och möjliggöra ett varierat utbud.

Publika möten:

Erbjuder ett aktivt värdskap där kunnig personal med engagemang möter besökarna.

Här ligger värdskap, butik, program- och visningsverksamhet och kan också vara konferens/möteslokaler, samt upprätthållande av museernas publika öppethållande. En del av verksamheterna har säsonsöppet medan andra har helårsöppet.

Caféer/restauranger ingår vid flera av museerna och ska upplevs som en del i helheten. Öppethållande varierar för caféverksamheterna.

Digitala plattformar:

Museernas digitala plattformar är självklara i besökarens och användarens medvetande som platser för socialt umgänge, studier, lärande, möten över generations- och kulturgränser och når ut nationellt, via digitala kanaler och genom uppsökande verksamhet.

Utställningar:

Den publika verksamheten som pedagogik, program och även annan verksamhet som arrangemang, tar ofta avstamp från museets permanenta utställningar. Fram till slutet av 2022 pågår färdigställandet av nya permanenta utställningsdelar. Produktion sker av tillfälliga utställningar som fördjupar och berättar, gärna berör och utmanar. Kan också vara inlånade utställningar. Ska stärka och addera till museets profil och också attrahera fler och nya besökare. Kan ske i samarbete med externa aktörer. Utställningar produceras oftast av förvaltningens personal.

Vad publik verksamhet har att förhålla sig till

Styrdokument

Följande dokument är några av de styrande dokument som sätter förutsättningar för museernas publika verksamhet: Museilagen, DOS lagen, Diskrimineringslagen, Västra Götalandsregionen kulturstrategi, Styrelsen för kulturutveckling reglemente och uppdrag, Mål för social hållbarhet (VGR) och Farokonventionen.

Nedan följer en kortfattad beskrivning av de svenska dokument som specifikt berör publik verksamhet på museum.

Museilagen

Museilagen infördes 2017 och utgör den första samlande lagen för museiområdet i Sverige. Lagen omfattar enbart de museer där det allmänna har ett bestämmande inflytande över verksamheten, det vill säga statliga museer, regionala museer, kommunala museer samt museer i vars styrelse (eller motsvarande) mer än hälften av antalet ledamöter är utsedda av stat, kommun eller region/landsting. Lagen ger ett generellt ramverk men med betoning på de kvalitativa aspekterna av museernas verksamhet. De områden som behandlas i lagen är ändamål, samlingsverksamhet, kunskapsuppbyggnad, publik verksamhet samt samverkan. I lagen beskrivs också ansvarsförhållanden, såväl mellan huvudmän och museer som mellan museer och publik. Museets självständighet gentemot huvudman, principen om armlängds avstånd, säkerställer att huvudman inte får styra verksamhetens innehåll.

”Avsikten med lagparagrafen är att säkra friheten i verksamhetsinnehållet gentemot den politiska beslutsnivån. Verksamheter som ekonomi och organisationsstyrning ligger däremot inom huvudmännens ansvar.”
(RAÄ, *Uppföljning av hur museilagen tillämpats, sid 20*)

Paragrafer i Museilagen som berör publik verksamhet:

2 § Med ett museum avses i denna lag en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnesbörd om människan och människans omvärld.

Ändamål

4 § Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturuplevelser och fri åsiktsbildning.

Ansvarsfördelning

5 § Museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll.

Publik verksamhet

6 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet.

7 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar.

Kulturstrategi Västra Götaland 2020 – 2023

I Kulturstrategin för Västra Götaland 2020–2023 finns museerna och den publika verksamheten under rubriken Natur- och kulturarv och kulturmiljö.

I Kulturstrategin/planen beskrivs att museer är demokratiska, inkluderande möten och platser för kritisk dialog om dåtid, samtid och framtid. De är kunskapsbärande organisationer som arbetar aktivt och transparent med och för hela samhället. Att höja förståelsen av den värld vi lever i genom insamling, bevarande, forskning och tolkning är centralt i verksamheten. Genom till exempel utställningar, pedagogisk verksamhet och medskapande aktiviteter, levandegörs samlingar och berättelser.

De prioriteringar inom natur- och kulturarv och kulturmiljö som är tydliga för den publika verksamheten är att:

- öka alla invånares tillgänglighet till och delaktighet i natur- och kulturarvet genom att främja samverkan mellan natur- och kulturarvsorganisationerna samt det civila samhället för gemensam verksamhetsutveckling och bättre resursutnyttjande
- öka barn och ungas delaktighet och engagemang i det lokala natur- och kulturarvet genom utveckling av pedagogik, exempelvis utifrån digitaliseringens möjligheter och interkulturell dialog
- öka upplevelsevärde för besökare och turister genom att i samarbete med besöksnäringen samordna hållbara natur- och kulturarvsupplevelser och sammankoppla besöksmål och andra kulturarrangemang

Styrelsen för kulturutveckling - reglemente och uppdrag

Reglemente

Enligt reglementet för Styrelsen för kulturutveckling:

3 § Styrelsen ska

- c) driva museer och i vissa fall besöksmål med regionalt och/eller nationellt intresse inom kompetensområdet
- d) ansvara för lagstyrd samlingsförvaltning för de egna samlingarna inom kompetensområdet

I styrelsens uppgifter ingår att

- a) bedriva verksamheten effektivt och ändamålsenligt samt utveckla och följa upp verksamheten i enlighet med regionfullmäktiges beslut
- c) göra den publika verksamheten tillgänglig
- d) samråda med övriga utförarstyrelser samt med regionstyrelsen för att utveckla, upprätthålla och samordna verksamheten i egen regi
- f) fastställa besöksavgifter för museer och besöksmål inom styrelsens verksamhetsområde samt besöksavgifter vid enskilda evenemang av väsentlig storlek
- g) samråda med kulturnämnden om investeringar som påverkar verksamhetens inriktning och omfattning samt om finansiering av de ökade driftkostnaderna till följd av investeringarna

Uppdrag och mål:

För perioden 2018–2020 fanns ett uppdragsbaserat verksamhetsstöd för Västarvet. I denna hänvisas till det dåvarande reglementet:

” Styrelsen svarar för drift, förvaltning och utveckling av de verksamheter som ingår i Västarvet. Västarvet ansvarar för sex museer och besöksmål: Forsviks bruk, Göteborgs naturhistoriska museum, Lödöse museum, Slöjd & Byggnadsvård, Vitlycke museum och Vänersborgs museum. Den publika verksamheten sker såväl på besöksmålen som på Västarvets digitala arenor, men även i samverkan med kommuner, föreningar och andra aktörer på olika platser runt om i Västra Götaland. Västarvet har fri entré på sina museer och besöksmål med undantag för Göteborgs naturhistoriska museum.”

(Under uppdragsperioden har fri entré införts på GNM.)

I det uppdragsbaserade verksamhetsstödet kopplas målen till kulturstrategin där kulturstrategin lyfter fram fem strategiska områden för investeringar i framtidens kulturliv: vidgat deltagande, utveckla kapaciteter, gynna nyskapande, nyttja tekniken och öka internationaliseringen enligt särskilda riktlinjer.

I det uppdragsbaserade verksamhetsstödet beskrivs att:

”Västarvets pedagogiska verksamhet har som målsättning att tillämpa hållbara former för dialog med skolan, att arbeta fram metoder för vidgat deltagande för lustfyllt skapande, olika lärostilar och att nyttja digitala möjligheter för att nå skoleleverna. På detta sätt ska Västarvet i samverkan med andra organisationer, kommuner och civilsamhället utveckla natur- och kulturarvspedagogiken för att inkludera barn och unga”

Mål 2 riktas till den publika verksamheten. I Mål 2 anges att:

”Västarvets publika verksamheter är kunskapsbaserade och präglas av allsidighet och öppenhet samt är tillgängliga för alla och anpassade till användarnas olika förutsättningar. Delmål: Västarvets besöksmål når och angår alla genom en ökad helhetsupplevelse och tillgänglighet. Delmål: Västarvet erbjuder utvecklade och intresseväckande digitala arenor som förmedlar kunskap och lockar till vidare lärande och Västarvets publika verksamhet präglas av medskapande och delaktighet *(från VA 2017–00514)*.

För 2021 finns uppdrag och mål formulerade i en överenskommelse. Överenskommelsen sluts mellan Kulturnämnden och Styrelsen för kulturutveckling. Under 2021 särskilt fokus på Vidga deltagandet (med fokus öka deltagandet i kulturlivet och stärka barns rättigheter).

Ur överenskommelsen:

Mål 1 Vidgat deltagande - Barn och unga. Under verksamhetsåret kommer utföraren att arbeta för att samordna och utveckla den egna verksamheten som tar sikte på att öka barn och ungdomars deltagande i kulturlivet både vad gäller möjligheter till eget skapande och att kunna ha inflytande och ta del av kultur, natur- och kulturarv. Förvaltningens egna verksamheter såsom museer och besöksmål ska användas som arenor för att pröva arbetssätt som kan fungera inspirerande för olika målgrupper och andra aktörer vad gäller vidgat deltagande.

Tillsammans med kommuner men också med civilsamhälle och akademi ska utföraren:

- systematisera och utveckla dialog och metoder vad gäller behov och långsiktigt hållbara samarbetsformer kring barn och ungas tillgång till kultur, natur- och kulturarv.
- utveckla och sprida metoder och arbetssätt för barn och ungas inflytande och delaktighet med utgångspunkt i de förutsättningar som exempelvis geografi och socioekonomi ger.

Även i Mål 3 finns kopplingen till publik verksamhet: Mål 3 Nyttja tekniken – Digitalisering

- Under året ska utföraren utveckla digitala arenor och tjänster och utveckla pedagogiska former som ökar tillgängligheten och stärker möjligheterna till digitalt deltagande inom våra verksamhetsområden. Det sker dels genom samverkan med andra, dels genom utveckling av den egna verksamheten (*KU 2020–01345*)

Förvaltningens plan för långsiktig utveckling

Vi vill också nämna att förvaltningen under 2021 tagit fram en plan för långsiktig utveckling som beskrivs som en central del av förvaltningens styrmodell och skall vara vägledande vid verksamhetsplanering, prioriteringar och verksamhetsutveckling med start 2022. Då planen är av övergripande art och inte anger konkreta aspekter och frågor som specifikt berör den publika verksamheten, så har vi valt att endast nämna att planen finns men vi ger inte någon ytterligare beskrivning.

Andra inriktningsdokument, planer och rapporter

Utöver styrdokumentet finns också ytterligare ett antal olika plan- och inriktningsdokument i förvaltningen och från f. d Västarvet som berör inriktning och utförande av museernas publika verksamhet. De flesta av dessa dokument togs fram i Västarvet men är fortfarande aktuella då dokumentens varaktighet sträcker sig över tidpunkten för den nya förvaltningsbildningen.

Vi har också tittat på rapporter och sammanställningar från Kulturrådet, Riksantikvarieämbetet och Myndigheten för kulturanalys.

Västarvet / Förvaltningen för kulturutveckling

Plan- och inriktningsdokument som berör den publika verksamheten.

Utvecklingsplan för publik verksamhet 2019 – 2021

I arbetet med kartläggningen har vi tittat på två utvecklingsplaner för publik verksamhet som tagits fram inom Västarvet. Den ena planen gällde för 2015 – 2020 och den andra planen för 2019 – 2021. Vi har i kartläggningen valt att enbart ta med den senare planen.

Syftet med utvecklingsplanen är att peka ut den strategiska riktningen för Västarvets publika verksamhet när det gäller museer och besöksmål. Utgångspunkter för planen är VGR kulturstrategi med de fem strategiska områdena; vidgat deltagande, utveckla kapaciteten, gynna nyskapande, nyttja tekniken, öka internationaliseringen, Farokonventionen och Museilagen från 2017. Som en ram för arbetet finns Hållbar utveckling med tre dimensioner – den ekonomiska, sociala och ekologiska.

Planen ringar in tre fokusområdet för utvecklingsarbetet: Relevans, samspel och helhetsupplevelse.

De profilplattformar som varje museum tidigare tagit fram för respektive museum, ska tillsammans med årliga aktivitetsplaner utifrån utvecklingsplanen visa vad och hur verksamheten vill utveckla sitt publika arbete. Kopplingen till det strategiska området Vidgat deltagande finns implicit i utvecklingsplanen men inte utvecklat.

- **Reflektion:** Fokusområdena Relevans och Samspel borde ha utvecklats utifrån "vidgat deltagande" samt likaså andra delar i planen kunde ha varit tydligare kopplade till deltagande och rättighetsperspektiv

Profileringsplattformar

Profileringsplattformar togs fram senast för museerna under perioden 2016 och framåt (senaste var Vitlycke museum 2018) och med treårsperioder. Tanken med profileringsplattformarna är att tydliggöra profilen och identiteten för respektive museum av både externa och interna skäl. I profileringsplattformarna uttrycks att arbeta med en profil innebär både ett långsiktigt arbete och med en tidsbegränsad period för målsättningarna. I profileringsplattformarna är vision, verksamhetsidé, målsättningar beskrivna och målgrupper identifierade för respektive museum. Profileringsplattformarna har uppdaterats under åren men i samband med sammanslagningen till nya förvaltningen har de tidigare profileringsplattformarna kvarstått. Profileringen och inriktningen för respektive museum styr kommunikation, sätter tonalitet och ramar för den publika verksamheten.

Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet riktad mot skola 2015–2020

Planen togs fram under 2014 och ingick som en del i ett långsiktigt strategiskt arbete för Västarvet. Syftet med planen var att stärka och lyfta den pedagogiska verksamheten gentemot barn och unga och med ett uttalat fokus på samverkan med skolan. Utgångspunkt för den strategiska planen beskrivs som att möta skolans behov av museipedagogisk verksamhet men också svara mot ett internt behov för Västarvet med samordning inom det pedagogiska området.

Planen utgår från dåvarande kulturstrategins fem strategiska områden; Vidga deltagandet, Utveckla kapaciteter, Gynna nyskapande, Nyttja tekniken och Öka internationaliseringen.

I planen framgår också att arbetet utifrån planen skall ske utifrån Barnkonventionen och att ett tydligt rättighets- och delaktighetsperspektiv skall genomsyra all verksamhet.

Det strategiska arbetet har formulerats i elva mål som bl. a rör metodutveckling kring exempelvis vidgat deltagande och normkritisk granskning, intern samordning, pedagogs delaktighet i processer och olika typer av samverkan med andra aktörer. Planen avslutas med en ambitiös och utförlig beskrivning av metodik kring uppföljning och utvärdering.

Uppföljning av de 10 målen i "Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet riktad mot skolan 2015 – 2020

Utvecklingsplan för den pedagogiska verksamheten följdes inte upp enligt den beskrivning som finns i planen. En sammanställning där varje enhet själv har formulerat hur de arbetat, gjordes i december 2021. Sammanställningen är uppbyggd utifrån de elva mål som formulerades i planen och varje enhet har var för sig, beskrivit vad de gjort under respektive mål. En kortfattad summerande text finns i inledningen för respektive mål men i sammanställningen finns inte sammanställt en uppföljning eller utvärdering av planen som helhet.

Inventering av Västarvets pedagogiska verksamhet utifrån FNs konvention om barnets rättigheter (2019)

Under 2019 genomförde pedagogerna i gruppen Planerings- och samordningsgrupp Pedagogik, en inventering av hur Barnkonventionens grundprinciper tillämpades i den pedagogiska verksamheten på de olika museerna. Syftet med inventeringen var att gruppen ville öka sina kunskaper om Barnkonventionen och hur barnrätt kan tillämpas i praktiken i en verksamhet. Resultatet av inventeringen presenterades i en utförlig rapport. Inventeringen visade att den pedagogiska verksamheten i stort sett efterlever konventionen men att det också finns utvecklingsområden.

Utvecklingsplan för Västarvets kommunikation i digitala medier 2018 – 2020

Syftet med en plan för kommunikation i digitala medier var att ta fram strategier och metoder för hur den digitala kommunikationen med verktyg, metoder och tankesätt ska integreras och skapa värde i f.d. Västarvets olika former av kunskapsupplevelser för besöksmålen och museerna. Att därmed stärka och göra Västarvets verksamhet och varumärke mer attraktivt för sina målgrupper.

Det är en gedigen plan som ger en tydlig analys med behov och inriktning. Den beskriver en intern arbetsorganisation och struktur för området samt metoder för uppföljning och utvärdering. I planen identifieras också vilka fördjupningsarbeten som behöver göras med syfte ta fram konkreta riktlinjer och instruktioner för hur arbetet ska gå till samt vilka mandat och ansvarsområden som måste anges.

- **Reflektion:** Inte tydligt formulerat eller beskrivet i planen vad eller hur gränssnittet är mellan det som kan definieras som mer traditionellt kommunikationsinnehåll och det innehåll som hör till publik verksamhet.
- Här skulle behövas en fördjupad granskning och analys med ett klargörande. Risk för konflikt mellan medarbetare inom publik verksamhet och kommunikation om det inte finns gemensam förståelse för att det kan finnas två syften för den digitala kommunikationen.

Dokument med specifik rättighetsinriktning:

- Utställningen ”Det medeltida Lödöse”. MR-gruppens genomgång utifrån människorätts-perspektiv, 2016. (rapport)
- Enkelt stöd – Rättighetsaspekter i basutställningsarbetet (checklista)
- STÖD för mänskliga rättigheter i utställningar (checklista)

Kartläggningen Samlingsförvaltning och Kartläggning av kunskapsuppbyggnad

Under 2021 gjordes två kartläggningar kring FKUs samlingar och kring kunskapsuppbyggnad. Kartläggningen Samlingsförvaltning utgick från det fysiska bevarandet av samlingarna med utgångspunkt i materialkategorier. Samlingarna har alltid en samlingshistorisk kontext som sätter dem i ett geografiskt sammanhang med tanke på proveniens eller ursprung. Under förutsättning att det fysiska långsiktiga bevarandet av samlingarna sätts i fokus öppnar det för att vidga kunskapen om samlingarna och möjligheten till förmedling i ett vidare perspektiv. Kartläggningen beskrev ett nuläge och med rekommendationer hur en funktionell och samordnad samlingsförvaltning kan se ut. Fokus var områdena information och tillgänglighet samt samlingsvård med inriktning på lokaler för magasin/arkiv/bibliotek.

Kartläggningen av Kunskapsuppbyggnad fördjupade kartläggningen kring samlingsförvaltning. Med kunskapsuppbyggnad menas en utvecklande process där information sätts samman i syfte att öka befintlig kunskap. Kunskapsuppbyggnad omfattar alla former av informationsinhämtning och utveckling som på ett eller annat sätt bidrar till kunskap om samlingarna. I kartläggningen finns rekommendationer i form av att upprätta en förvaltningsgemensam handlingsplan för kunskapsutveckling, etablera en utvecklingsgrupp som gemensam resurs för och etablera former för gemensamma möten och projekt. I kartläggningen visas de vanligaste formerna för tillgängliggörande utifrån samlingarna. Flertalet av dessa former av tillgängliggörande ingår i publik verksamhet. Kunskapsuppbyggnad, kunskapsutveckling kan också ske genom publik verksamhet.

Rapporter från andra myndigheter

Statens kulturråd

Under de senaste åren har Kulturrådet publicerat några rapporter med uppföljning inom några av myndighetens uppdragsområden som också är relevanta för den publika verksamheten inom förvaltningens museer.

Två rapporter som presenterat resultatet av undersökningar av kultursamverkansmodellen. Rapporten *Styra alltjämt* (2019) har fokus på jämställdhet och rapporten *Göra allt möjligt* (2020) på breddat deltagande i kulturlivet i vilken ett kapitel beskriver publik verksamhet på museer.

I april 2022 kom rapporten *Barnrätt i praktiken* som granskar hur barnkonventionen har tillämpats i praktiken inom Kulturrådets verksamhetsområde.

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet har i uppdrag att stödja utvecklingen inom museernas publika arbete. Två exempel på nyligen genomförda undersökningar och projekt har sammanställts i rapporter.

I rapporten *Att vidga sin publik handlar om att vidga sig själv* från 2018, presenterar Riksantikvarieämbetet (RAÄ) exempel på hur olika museer runt om i Sverige har arbetat för att vidga sin publik. Syftet med rapporten är att ge inspiration till nya arbetssätt och bidra till en diskussion kring hur museerna kan arbeta med vidgat deltagande och därmed nå fler människor.

Ett regeringsuppdrag med syfte att kartlägga och främja samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna som genomfördes 2018 – 2020, finns redovisat i rapporten *Skolan och kulturarvet*.

Myndigheten för kulturanalys

Myndigheten samlar enligt ett regeringsuppdrag, årligen in statistisk från museerna i landet. Statistiken med analys, redovisas sammanställt i årliga rapporter med uppgifter om besök, verksamhet, personal och ekonomi.

Förutsättningar för att bedriva en publik verksamhet

Den publika verksamheten inom Förvaltningen för kulturutveckling bedrivs med i huvudsak två olika inriktningar och format. Dels pedagogisk verksamhet med tydlig inriktning på utbildningar, skolan och förskolan, dels offentliga publika program.

Den pedagogiska verksamheten kan delas upp baserade på innehåll och målgrupp. Verksamheten bedrivs antingen fysiskt i den egna museibygnaden, i anslutning till byggnaden, på besök hos målgruppen eller annan plats eller i digitalt format som livestreamad eller inspelad lektion/föreläsning/workshop.

Den andra inriktningen är gentemot en offentlig publik som i sin tur kan delas upp i vuxen, barn och unga samt familj. Den offentliga verksamheten kan vara utställningar, visningar av utställning och samlingar, föreläsningar, kurs/workshop, lovverksamhet. Verksamheten kan vara fysiskt förlagd till museibygnaden eller i ett digitalt format. Det digitala formatet kan delas upp i publicering på webbsida och i sociala medier eller som livestreamad eller inspelad föreläsning/presentation. Här förekommer också bokade och inköpta program och visningar för olika grupper.

I kartläggningen över kunskapsuppbyggnad finns en övergång till publik verksamhet med olika former av tillgängliggörande vilka presenteras i tabell nedan.

Översikt över de vanligaste former för tillgängliggörande					
	Forsviks bruk	Lödöse museum	Vänersborgs museum	Göteborgs naturhistoriska museum	Vitlycke
Pedagogisk verksamhet	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Pedagogiska program	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Utställningar, permanenta/tillfälliga	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Visningar/guidade turer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Föredrag	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Filmer	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Kurser	Ja			Ja	
Egenproduktion artiklar/böcker/skrifter/film	Ja	Ja	Ja	Ja	
Deltagande externa nätverk	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Närvaro på sociala medier och hemsida	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Svarar på allmänhetens frågor, mejl och telefon	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Öppet Hus-dagar			Ja		
Öppettider	*	*	*	*	*

Modifierad tabell, hämtad från Kartläggningen av kunskapsuppbyggnad, utdrag ur tabellen som rör museerna som ingår i kartläggningen av publik verksamhet.

* Öppettider:

Lödöse museum: tis-sön 11–16, utom torsdag 11–19.

Vänersborgs museum: tors-sön 12–16, under juni-augusti ons-sön 12–16

Göteborgs naturhistoriska museum: tis-sön 11–17, utom torsdag 11–20.

Forsviks bruk: dagligen under sommarsäsongen mitten av maj -tom augusti 10–17, helger till mitten av september 10–17.

Vitlycke museum: april helger, maj mån-sön 11–16, juni-augusti mån-sön 10–17, september mån-sön 10–16, oktober - första veckan i november mån-sön 11-16 (hällristningarna öppet året runt).

Vi har jämfört med några andra museers öppettider i Göteborg, Västra Götaland och Stockholm. I Göteborg har flera museer öppet till kl 18 och en kväll öppet till kl 20. Bohusläns museum har öppet tis-tors till kl 20 och fre-sön till kl 16. Västergötlands museum har öppet tis – fre 10–17 och lör-sön kl 11 – 16. Flera museer i Stockholm har liknande öppettider som i Göteborg men kan ha öppet två kvällar till kl 20.

- **Reflektion:** Museernas öppettider är inte optimalt anpassade till när besökarna har möjlighet att besöka. På helger är det få tillsvidareanställda som arbetar vilket bör påverka resurser och kvalitén i helgverksamheten. Bör ses över hur vi kan öka tillgängligheten till museerna och deras verksamhet vilket eventuellt kan vara möjligt förändra inom befintliga resurser.

Beskrivning av de fem museernas inriktning, resurser med ekonomi/budget samt tjänstefördelning

Museernas inriktning

Forsviks bruk

Industrihistorisk bruksmiljö med levande verksamhet, utställningar och industrihistoriska samlingar med koppling till bruket. Den mer publikt inriktade verksamheten sköts av tre anställda, en pedagog, en samordnare och en antikvarie (etnolog). Utöver detta finns en drifttekniker och en vaktmästare samt tre säsongsanställda museivärdar.

Publik verksamhet sker främst genom pedagogik, program och utställningar.

Ur Profilplattformen: ”Forsviks bruk har en pedagogisk och en praktisk uppgift. Vi ska berätta om och visa konkret på hur Sveriges industri har utvecklats under de senaste fem, sex seklerna. Vi ska öka kunskapen och intresset för den här industriepoken och arbeta aktivt med utbildning och folkbildning inom vårt kunskapsområde. Vi ska också göra vår unika bruksmiljö och våra aktiviteter tillgängliga för så många människor som möjligt. Vi ska levandegöra en unik berättelse och industrihistorisk bruksmiljö och göra det enkelt för

alla att förstå hur svensk industri har utvecklats genom seklerna. Forsviks bruks verksamhet ska därför, i samverkan med andra aktörer, fokusera på profilmrådena:

1. Förvalta, utveckla och levandegöra en industrihistorisk bruksmiljö
2. Arbeta aktivt med utbildning och folkbildning inom vårt kunskapsområde
3. Stärka Forsviks bruk som ett attraktivt besöksmål i regionen”

Ekonomi: För 2021 var ungefärligen 130 tkr av Forsviks bruks budget på 6 174 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningarna.

Göteborgs naturhistoriska museum

Naturhistoriskt museum med omfattande samlingar av djurarter från hela världen. Brett internationellt nätverk och stark forskningsprofil med fokus på zoologisk taxonomi, systematik, naturvårdsbiologi, ekologi samt geologi.

Verksamheten på GNM är uppdelad i tre sektioner; samlingarna, värdskap (reception, värdskap) samt publika där områdena Pedagogik, Program, Kommunikation, Utställningar och Fastighet finns.

I den publika verksamheten finns tre pedagoger, en program- och utställningsansvarig samt att annan personal medverkar i olika grad.

Publik verksamhet sker främst genom pedagogik, program och utställningar.

Ur Profilplattformen: ”Göteborgs naturhistoriska museum har flera olika uppgifter. Vår bas är våra samlingar och utställningarna om natur och djur från hela världen. Vi ska öka kunskapen och intresset för det här området och arbeta aktivt med kunskapsutbyte och upplevelser inom vårt expertområde. Vi ska också göra våra samlingar, vår fysiska miljö och våra aktiviteter tillgängliga för så många människor som möjligt. Göteborgs naturhistoriska museums verksamhet ska därför fokusera på följande tre profilmråden:

1. SAMLINGAR Vi ska vårda, tillgängliggöra och utöka våra samlingar så att de kan användas som en framtidens kunskapsbank.
2. UPPLEVELSER Museet ska vara en inspirerande helhetsupplevelse för besökarna.
3. KUNSKAPSUTBYTE Vår kunskap och verksamhet ska engagera och inspirera människor till ett aktivt intresse för frågor kring djur, natur och biologisk mångfald.”

Ekonomi: För 2021 var ungefärligen 320 tkr av museets budget på 30 755 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningarna.

Lödöse museum

Arkeologiskt museum med arkeologiska och kulturhistoriska samlingar. Särskilt fokus på den medeltida staden Lödöse, förlöpare till dagens Göteborg. Verksamheten bedrivs genom utställningar, pedagogisk verksamhet och samlingsförvaltning.

Den publika verksamheten sker främst genom två pedagoger medan annan personal medverkar i olika grad.

Publik verksamhet sker främst genom pedagogik, program och utställningar.

Ur Profilplattformen: ”Lödöse museums bas är utställningarna och samlingarna om den medeltida staden Lödöse, om arkeologins historia och om varvs- och sjöfartshistorien längs älven. Vi ska öka kunskapen och intresset för den här epoken och arbeta aktivt med program och pedagogisk verksamhet inom vårt kunskapsområde. Vi ska också göra våra samlingar, vår miljö och våra aktiviteter tillgängliga och kända för så många människor som möjligt. Lödöse museums verksamhet ska därför fokusera på följande profilområden. Vi ska:

1. Vara en mötesplats för medeltiden med Lödöse stadshistoria som utgångspunkt och ett attraktivt besöksmål som skapar och ökar intresset för Götaälvdalens kulturhistoria.
2. Erbjudna utställningar och programverksamhet som tillsammans med unika samlingar stimulerar intresset för medeltid, arkeologi och historia.”

Ekonomi: För 2021 var ungefärligen 120 tkr av museets budget på 10 726 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningarna.

Vitlycke museum

Arkeologisk museiverksamhet med inriktning på bronsåldern, med särskilt fokus på Tanums hällristningar som del i UNESCO världsarv. Kulturmiljö, men inga objektsamlingar. Verksamheten hanterar digitala utställningar, samt en basutställning med utgångspunkt i bronsåldern. På detta museum finns också en rekonstruerad bronsåldersgård.

I den publika verksamheten arbetar främst en programproducent, en boknings- och marknadsansvarig, två pedagoger. Utöver detta fanns år 2021 fyra säsongsanställda guider och aktivitetsledare. Verksamheten har även tagit emot flertalet praktikanter under året.

Publik verksamhet sker främst genom pedagogik, lägerskolor, program och utställningar.

Ur Profilplattformen: ”Vitlycke museum har en pedagogisk och en praktisk uppgift. Vi ska berätta och kommunicera kring bronsåldern och Tanums världsarv – öka kunskapen och intresset för den här tidsepoken, landskapet och hällristningar. Vi ska göra världsarvet tillgängligt för så många människor som möjligt och vi ska göra det lätt för alla att förstå och bli intresserade av världsarvet. I vårt uppdrag framgår också tydligt att vi i vår verksamhet samtidigt ska belysa viktiga frågor i vår omvärld och samtid. Vi ska spegla vår samtid lokalt och globalt, vilket vi gör bland annat genom vår programverksamhet, samarbetet med skolor, anpassade guidningar med mera. Genom marknadskommunikation och attraktiva erbjudanden ska vi locka besökare från i första hand Sverige och grannländerna. Vi är upplevelse- och kunskapscentret för Tanums världsarv och samarbetar kontinuerligt med andra aktörer.”

Ekonomi: För 2021 var ungefärligen 200 tkr av museets budget på 10 206 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik/skolprogram och tillfälliga utställningar. Tillkommande var investering i basutställning.

Vänersborgs museum

Kulturhistoriskt museum med arkeologiska, naturhistoriska och kulturhistoriska material. Museibyggnaden utgör landets äldsta bevarade museimiljö och uppfördes för sitt ändamål 1885.

Den publika verksamheten sköts av en pedagog och en museivärd samt timanställda museivärddar. Enhetschefen är operativt arbetande inom såväl publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad som samlingsförvaltning. Enhetens samlingsförvaltande personal arbetar med den publika verksamheten i form av utställningsproduktion, programverksamhet och hemsida.

Publik verksamhet sker främst genom pedagogik, program och utställningar.

Ur Profilplattformen: ”Verksamheten vid Vänersborgs museum har flera olika uppgifter. En av de viktigaste är att vi på ett pedagogiskt sätt ska berätta om och förmedla de fascinerande berättelserna om resandet i olika former, exempelvis kopplingarna mellan Sverige och Afrika, framför allt under 1800-talet. Syftet är i första hand att öka kunskapen och intresset för den här tidsepoken. Även resandet i nutiden har en plats i berättelserna och samlingarna på museet. Det sammanfattande, övergripande gemensamma temat för vår verksamhet har vi därför formulerat i begreppet: Resande Museets egen historia, tillkomst och nuvarande verksamhet har på ett eller annat sätt med olika former av resande att göra. Samlingen har tillkommit genom resande, programverksamhet och föredrag handlar ofta om resande, dagens besökare kommer ofta resande hit, besöket på museet kan vara en tidsresa och så vidare. Föremålen i samlingarna är således direkt förknippade med ett geografiskt resande – dessutom är många föremål hämtade från närområdet och Vänersborgs egen historia. Resande har också en social dimension: kulturellt utbyte mellan människor, kommunikation över sociala och nationella gränser, en inbjudan till olika former av deltagande.”

Ekonomi: För 2021 var ungefärligen 130 tkr av museets budget på 3422 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningen.

Tjänstefördelning enligt titel

Flera funktioner och medarbetare har mer än en arbetsuppgift på ett museum/regional verksamhet vilket vi beskriver utförligare i avsnittet ”Medarbetares synpunkter, reflektioner och förslag” på sid 40/41. Tabellen är baserad på 2021 års personallista.

Tjänst	Sysselsättningsgrad	Funktion	Tid	Enhet
Utställningar				
Museiassistent	100%		Visstid	Utställningsenheten, område 2
Utställningsproducent	100%			Utställningsenheten, område 2
Utställningstekniker	100 %			Utställningsenheten, område 2
Utställningstekniker	100%			Utställningsenheten, Område 2
Receptionist/museivärd	50%			Vbgrn
Receptionist/museivärd	timmar			Vbgrn
Receptionist/museivärd	100%			LM
Receptionist/museivärd	75 %			LM
Receptionist/museivärd	timmar			LM
Receptionist/butik	100%			VIM
Reception/museivärd	timmar			VIM
Museiassistent	100%	Bokningar		LM
Projektsekreterare	100%	Samordnare		FB
Museiassistent	75%		visstid	GNM
Reception/Butik	100%	Samordnare		GNM
Receptionist	timmar			GNM
Receptionist	50 %			GNM
Receptionist	50 %			GNM
Receptionist	100 %			GNM
Receptionist	100 %			GNM
Receptionist	100 %			GNM
Receptionist	100 %			GNM
Receptionist	100 %			GNM
Receptionist	80 %		Viss tid 80, normalt 50%	GNM
Pedagog	100%	Även program		Vbgrn
Pedagog	75 %	Även program		LM
Pedagog	75 %			LM
Pedagog	100 %	Även program		FB
Pedagog	80%			VIM
Pedagog	80 %	Även andra uppgifter		VIM
Pedagogisk assistent/aktivitetsledare/extra reception under säsong	timmar			VIM
Pedagog	100%			GNM
Pedagog	100%			GNM
Pedagog	100%			GNM
Redaktör/kommunikatör	100%			GNM
Programsekreterare	80%	Samordnande, program förvaltning 30%		VIM
Programsekr/Utställningsansv	100%			GNM
Publik samordnare	100%	Samordnare		GNM

Drifttekniker	100%			LM
Drifttekniker	100%			Vbgrm/kulturlagret
Drifttekniker	100 %			FB
Vaktmästare	100 %			FB
Vaktmästare	100%			VIM
Vaktmästare	100%			VIM
Vaktmästare	80%			VIM
Vaktmästare	100 %			GNM
Drifttekniker	100%			GNM
Vaktmästare	100%			GNM

Kommentar: Flertal av tjänsterna innehåller en bredd i arbetsuppgifter såsom bokningar, kommunikation/sociala medier eller andra förekommande uppgifter.

Sammanfattande kring ekonomin för den publika verksamheten

Museernas medel till den publika verksamheten är främst knuten till fastighet/värdskapet och personalkostnader. Museernas direkta verksamhetsmedel i budgeten till publik verksamhet är mellan 120 tkr till 320 tkr per enhet och år. Lägst verksamhetsmedel har Lödöse museum och högst Göteborgs naturhistoriska museum. Verksamhetsmedel går till program, pedagogiskt material och tillfälliga utställningar. I programverksamheten sker en hel del samverkan med samarbetspartners där delfinansiering sker av program/föreläsare. Publika verksamheterna bygger mycket på de tillgängliga personalresurser som finns inom respektive enhet, även funktioner som inte är direkt knutna till publik verksamhet.

Under åren 2019–2021 (för GNM även 2022) har basutställningsarbete pågått på alla museer/besöksmål som ingår i kartläggningen. Till basutställningarna har 20 miljoner i investeringsmedel dedikerats till de fem museerna. Beslut togs av Kulturnämnden och ägaren samt att investeringarna har lett till en utökad ram för att finansiera avskrivningarna för basutställningarna.

För Vitlycke museum har en uteutställning för barn och barnfamiljer invigts 2020. Investeringen innebar 2 miljoner. För Vänersborgs museum har basutställningen renoverats och uppdaterats och invigdes i mars 2021. Investeringen innebar 1,5 miljon. För Lödöse museum invigdes den nya basutställningen i juni 2021. Investeringen innebar 4 miljoner. För Forsviks bruk invigdes en uteutställning i form av ett vattenhjul i september 2021. Investeringen innebar 0,5 miljoner. För Göteborgs naturhistoriska museum pågår basutställningsarbetet under 2022. Utställningsdelen Valsalen invigdes april 2021. Investeringsmedel avsatt 12 miljoner.

I utställningsarbeten på museerna har personalresurser från respektive enhet och från utställningsenheten ingått.

Sammandraget för 2021: Ungefär 130 tkr av Forsviks bruks budget på 6 174 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningarna. För Lödöse var ungefärligen 120 tkr av museets budget på 10 726 tkr verksamhetsmedel kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningarna. Av Vitlyckes budget av 10 206 tkr verksamhetsmedel, var ca 200 tkr kopplade till program,

pedagogik/skolprogram och eventuella tillfälliga utställningar. Tillkommande var investering i basutställning. Ungefär 130 tkr av Vänersborgs museums budget på 3 422 tkr verksamhetsmedel, var kopplade till program, pedagogik och tillfälliga utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningen. Av Göteborgs naturhistoriska museums budget på 30 755 tkr för verksamhetsmedel var ca. 320 tkr kopplade till program, pedagogik och utställningar. Tillkommande investeringar i basutställningarna.

(ungefärlig) Ekonomi avseende publik verksamhet, 2021 (t kr)			
Museum	Medel till publik verksamhet	Procent av total budget	Total budget
Forsvik	130	2%	6 174
GNM	320	1%	30 755
Lödöse	120	1%	10 726
Vitlycke	200	2%	10 206
Vänersborg	130	4%	3 422

Den ekonomiska sammanställningen baseras på identifierade budgeterade kostnader för publik verksamhet (program, pedagogik och tillfälliga utställningar). För de olika enheterna är budgeten för publik verksamhet fördelad på olika ansvar och konton. Det innebär att det går att härleda mer tydligt för vissa enheter medan andra enheter ingår budgeten för publik verksamhet i en helhet på ett ansvar. Den ekonomiska sammanställningen är därför ungefärlig.

- **Reflektion:** Finansiering av den publika verksamheten behöver stärkas. Det behövs också en fördjupad analys över verksamhetsmedels fördelning. Verkar helt orimligt att endast 1 % används för publik verksamhet. Medarbetare påtalat att inte kunna erbjuda avtalsenliga arvoden till föreläsare och andra. MU avtalet följs inte. Översättningar av texter genomförs inte med hänvisning till saknas medel. Bör undersökas utifrån möjligheterna att uppfylla museilagens och DOS lagens krav och vilka konsekvenserna blir för arbetet med vidgat deltagande.

Uppföljning och statistik

Besökare, deltagare och aktiviteter

Den tillgängliga statistiken kring besöksantal kommer från besöksräknare på varje plats. Besöksräknaren är placerad vid entréer till byggnader eller/och annan punkt som ingår i museet/besöksmålet (exempelvis Vitlycke museum). Besöksräknarna behöver en genomgång eftersom vissa besöksräknare inte har fungerat fullständigt. Från besöksräknarna går det att se antalet besökare per år, per år och månad, per år och vecka, per år och dag, per vecka och dag samt per dag och timme. Det går att göra jämförelser mellan dessa parametrar för att se hur besöksantalet och besöksflödet har sett ut.

För museernas statistik används Rappappen. För den publika verksamheten registreras i Rappappen registreras uppgifter kring enhet, typ av kategori, antal aktivitet, kommuner,

datum för aktivitet, antalet deltagare utifrån kön (män och kvinnor) och antalet deltagarna under 18 år samt samarbetsparter.

I kategorin publik aktivitet är aktiviteterna indelat i föreläsning, kurs, workshop etc., visning, introduktion, guidning, annat övrigt, övrigt "paket" musik-/film/teaterarrangemang.

I kategorin Utställningar är aktiviteterna vandringsutställning, bas-/permanent utställning samt tillfällig utställning. I kategorin lärande finns uppdelningar på Folkhögskola, Universitet/Högskola, Museilåda, Förskola, Grundskola/fritidshem, Gymnasium, Train the trainer och övrig fortbildning. Sedan 2020 finns kategorin digitala aktiviteter med också.

I bilaga 1 presenteras statistik och fördelning av antalet besökare/deltagare samt antal genomförda aktiviteter för respektive område för åren 2019 och 2021. Den tydliga skillnaden i både antal besök och genomförda aktiviteter mellan de två åren beror på pandemin och att museerna var stängda stora delar av 2021.

Sociala medier och webbsidor

Vi har fått göra ett antal avgränsningar vad gäller vilken typ av material och fakta att undersöka och samla i denna kartläggning. En av dessa avgränsningar rör besöksstatistik och interaktion på museernas sociala medier och webbsidor. Det finns statistik att tillgå och som vi uppfattat det så har personalen kunskap och kompetens om hur den går att hämta men det stora hindret är avsaknad av tid, att hinna med att analysera materialet och sen genomföra ev. förändringar och justeringar.

Eftersom den stor del av den publika verksamheten numer också bedrivs via sociala medier och webbsidor och det därmed är mycket troligt att det finns relevant information att utläsa i statistiken och besöksmönster, rekommenderar vi att inkludera området i den kartläggning som bör göras för museernas kommunikation och kommunikationsinsatser.

- **Reflektion:** utveckla uppföljning av statistik och besöksmönster vad gäller sociala medier och webbsidor. Ta fram metod och kompetensutveckling för använda statistik i utveckling och förbättringsarbeten. Bör ingå i en fördjupad granskning kring kommunikation men också som en del av fördjupad granskning av publikarbete och statistik och uppföljningsfrågor

Kartläggning frågeformulär

För att samla in så detaljerad information som möjligt kring den publika verksamheten, sammanställde vi ett Excel formulär med tio olika flikar: Utställningar, Programverksamhet, Föreställningar, Lovverksamhet, Pedagogisk verksamhet, Andra typer av aktiviteter, Samarbete och samverkan, Tillgänglighetsinfo/databasen, Publikutveckling samt en flik med rubriken Annat spännande. Under varje rubrik fanns sen ett antal kolumner där olika fakta och information kunde skrivas in med specificerade frågor kring antal och typ av aktivitet, datum, målgrupp, vem som höll i aktiviteten med kön och ålder,

antal publik/deltagare med kön och ålder och geografisk hemvist, samarbetspart mm. Det fanns också en kolumn för egna kommentarer.

De två aktivitetsområden som står för största del av antal genomförda aktiviteter samt flest besökare/deltagare, utgörs av pedagogisk verksamhet med inriktning mot skolan samt föreläsning/kurs/visning.

Vi ger här en övergripande, generell bild utifrån den information som varje museum skrivit in i formuläret. Men vi rekommenderar att det i nästa steg görs en mer omfattande djupdykning och analys utifrån det detaljerade material som lämnats in och som nu finns samlat i formulären för respektive museum.

Vi är medvetna om att vi kan ha förstått tokigt eller gjort feltolkningar av den stora mängden inlämnat underlag. Kanske är ej heller all verksamhet införd i alla delar. Därmed lämnar vi en brasklapp om vi i rapporten på något ställe lämnat en felaktig beskrivning eller tolkning.

Utställningar

I formuläret fanns följande utställningskategorier: Permanent, Tillfällig - egenproducerad, Tillfällig - förvaltningsproducerad, Tillfällig - gästande och Digital.

Vi bad också varje museum ge ytterligare fakta samt beskriva respektive utställning med titel och utifrån storlek (ungefär kvm) när den var invigd och hur länge den varade, vilka upphovspersonerna var samt kön och ålder och yrke för dessa. Hur utställningen var konstruerad med material, utställningsdelar, gestaltning och tilltal, eventuella samarbetsparter, målgrupp/-er samt publiksiffror (också per kön och ålder). Det fanns också möjlighet ge en egen kommentar.

Sammanfattningsvis och mycket övergripande kan vi säga att alla museer har permanenta utställningar och någon eller flera tillfälliga utställningar per år. Digitalt format anges endast av Vitlycke museum där en tillfällig fysisk utställning, Rock art tattoo (fotoutställning med människors hällkonstsinspirerade tatueringar) fick ett digitalt format och nu nås via museets webbsida.

Lödöse museum invigde en ny basutställning i maj 2021 och efter en renovering av valsalen hade Naturhistoriska i april 2021, en digital livestreaming med återinvigning av salen.

För tillfälliga utställningar så anger alla fem museer att de vid något eller några tillfällen haft samarbetsparter. Samarbetsparter har varit föreningar och organisationer som museerna har samarbete med. Men några utställningar har också producerats i samarbete med annan verksamhet inom FKU. GNM har förutom etablerade parter också haft samarbete med Teater Trixter och GIBCA (Göteborgs Internationella Konstbiennial)

Tematiskt har alla tillfälliga utställningar någon koppling till museets inriktning.

- **Reflektion:** Museerna producerar många olika typer av utställningar. Vi har i vår kartläggning inte specifikt frågat efter vilka metoder som används vid planering och genomförande. Att göra en kvalitativ granskning av process och resultat kan ge ytterligare underlag för ett utvecklingsarbete av den publika verksamheten.

Granskningen kunde utgå från exempelvis de checklistor för stöd i utställningsarbete som MR gruppen inom Västarvet tog fram 2018. Att också granska ur ett specifikt barnrättsperspektiv kunde ge ytterligare underlag. Se kommentarer från Touch and Tell.

Programverksamhet

Vi har i formuläret delat upp det större området programverksamheten under fyra rubriker: Programverksamhet, Föreläsningar, Lovverksamhet och andra typer av aktiviteter.

Föreläsningar, kurs och visning

I formuläret frågade vi efter typ av program; föreläsning, föredrag, kurs, workshop eller visning samt titel/rubrik, kort beskrivning av aktiviteten, vem som var föredragshållare/kursledare (kön och ålder), eventuell samarbetspart samt målgrupp uppdelad efter barn, ungdom, vuxen, familj. Det fanns också frågor om publik/deltagare (antal, kön, ålder). Aktiviteterna är i huvudsak riktad till en offentlig publik/deltagare.

Aktiviteter under denna rubrik utgör ett av de områden inom den publika verksamheten som har flest aktiviteter och publik/deltagare. Det andra området är pedagogik.

Visningar:

Alla museer erbjuder guidade visningar utifrån olika tema kopplade till museets profil och utställningar. Några visningar har en tydlig målgruppsinriktning men de allra flesta erbjuds som en del av museet verksamhet, öppen för alla och ingen avgift.

Alla museer erbjuder också möjlighet att boka visning för en grupp men då tillkommer en avgift. Information om bokning av gruppvisning finns tydligt angiven på webbsidorna.

Lite oväntat så ser vi vid en hastig titt på museernas webbsidor att det bara Vitlycke som tydligt anger att de har dagliga kostnadsfria visningar. (Eventuellt är detta relaterat till att museet enbart har säsongöppet).

Visningar/guidningar leds i huvudsak av museets egna personal/pedagog. Några exempel där samarbetspart hållit i visning finns dock. Under pandemirestriktionerna genomförde GNM digitala visningar.

Kurs/workshop:

I formuläret var kurs och workshop olika val. Men i det inrapporterade underlaget har det inte riktigt gått att utläsa hur museet gjort uppdelningen. Vi valde därför att här redovisa de två typerna av aktiviteter tillsammans. Det framgår ej heller om någon kurs eller workshop varit avgiftsbelagd.

Också de kurser och workshops som arrangeras är tydligt kopplade till museets inriktning. Målgrupp anges i huvudsak som "intresserad allmänhet" men också barn, familj men också mer specificerat som "föräldralediga med barn", "familjer med barn med NPF" förekommer. Exempel på genomförda kurs/workshop är: skaparverkstad, slöjd (nålbindning, täljning), vagnsrenovering, pilbågsskytte, skördefest

Några workshops har genomförts med samarbetspart som också hållit i workshoppen.

Under pandemirestriktioner genomförde GNM digitala kurser samt förlade workshops utomhus. Det är endast Vänersborgs museum som inte angett någon genomförd kurs eller workshop för perioden.

Kurs/workshopledare:

En stor del av kurserna leds av personal från respektive museum. I formuläret finns möjlighet att ange kön och ålder för kursledare. Det är inte fullt redovisat men av det som lämnats kan vi se att det mestadels är traditionellt svenska namn på kursledarna, att ålder 30–50 dominerar och att det finns en fördelning mellan kvinnor och män (könsfördelningen är därmed relaterad till könsfördelning i den befintliga personalgruppen).

Deltagare – kön och ålder:

Här finns inte så stort underlag av redovisad statistik uppdelad per kön. Det är egentligen bara GNM och Lödöse museum som till viss del redovisat deltagare per kön. Där går att utläsa att vissa kurser/workshops har en klar majoritet av det ena eller andra könet och där ämnet kan beskrivas traditionellt könat, ex stickning. Överlag är det klart fler kvinnor som deltagit i kurser och workshops.

Föreläsning/föredrag:

Även föreläsningens verksamheten följer i huvudsak respektive museums inriktning. Dock sticker Forsvik ut något då de 2019 arrangerade tre föreläsningar med namnkunniga föreläsare, utifrån temat kvinnlig rösträtt 100 år.

Av vissa föreläsningstitlar går att utläsa att föreläsningen också ges utifrån ett medvetet genusperspektiv, tillgänglighetsperspektiv eller lokalt geografiskt perspektiv. Målgrupp beskrivs med något undantag (barn, äldre), samstämmigt som ”allmänhet” eller ”vuxna”.

Publik:

Här ser vi likartat underlag och mönster så som vi beskrivit under ”deltagare” i workshop/kurs. Att ta reda på mer om vem som tar del av föreläsningar (och övriga aktiviteter) är helt klart ett rekommenderat utvecklings- och förbättringsområde.

Föreläsare:

Av den inlämnade statistiken ser det ut att vara rätt så jämn fördelning mellan kvinnor och män. Det museum som avviker är Vänersborg – med en överväldigande andel manliga föreläsare (något som museet själv uppmärksammat). Ålder (i de fall som redovisats) är något högre än för kursledare.

Föreställningar

I sin programverksamhet arrangerar alla fem museer regelbundet någon form av scenkonstarrangemang. I formuläret bad vi museerna beskriva typ av föreställning: teater, musik, dans, cirkus, blandform. Om föreställningen var producerad i samverkan, inköpt eller egenproducerad och för vilken målgrupp (ålder) föreställningen var tänkt.

Forsvik har enbart haft föreställningar för vuxen publik. I huvudsak musikprogram men också några teaterföreställningar. Alla arrangemang har varit i samarbete med Musik i Forsvik och/eller Skaraborgs musikal- och filmakademi (SMOFA).

Göteborgs naturhistoriska museum anger två scenkonstproduktioner för små barn för 2019 och inget arrangemang för 2021. En av produktionerna visades vid två tillfällen och med en total publik på 625 personer. Vi noterar att inte någon av de visade produktionerna finns med i KuBo (Kultur för barn och unga Göteborg stad) eller kulturkatalogen Väst. Ett av arrangemangen var i samarbete med Folkuniversitetet.

Lödöse har visat fem produktioner för yngre barn där alla produktionerna finns med i kulturkatalogen Väst. Vid ett tillfälle var det en mycket stor publik, 200 personer.

Vitlycke anger att det har haft program för vuxen och familj. I huvudsak har det varit musikprogram men de har också arrangerat större firanden som Eldfest, sommarsolståndsfirande mm. Arrangemangen har varit i samarbete med Planetafestivalen och Tanums kommun.

Vänersborg anger i huvudsak musikprogram där främst lokala förmågor med orkester och körer medverkat. Ingen specifik målgrupp eller ålder är angiven för publiken.

Vidare skriver museet att de brukar ha föreställningar för barn men just 2019 och 2021 har det inte varit några scenkonstarrangemang för en barnpublik. Det har varit bra med publik på arrangemangen.

- **Reflektion:** Hur görs val av program och artister? Som en gemensam förvaltning så borde föreställningar för barn/unga väljas från kulturkatalogen eller i samråd med konststartskonsulent. En fråga om kvalitetssäkring.

Lovverksamhet

Alla museer utom Forsvik har angett att de erbjuder aktiviteter under skollov och sommarmånaderna. Under pandemiåret 2021 har det arrangerats färre aktiviteter och de flesta har också anpassats till rådande riktlinjer.

Aktivitetserna är i huvudsak riktade till barn i ålder 5–15 år men det finns också några aktiviteter för både yngre och äldre, inklusive vuxna. Inriktningen på aktiviteter är i linje med respektive museums inriktning. De fyra museerna har alla olika typer av tipspromenader, ”leta reda på” och anpassade visningar men också ”prova på” och pyssel/skapa själv aktiviteter. De flesta aktiviteter leds av pedagog på museet men det förekommer att andra ledare medverkar, exempelvis vid slöjdaktivitet. Vänersborgs museum genomför lovaktiviteter i samarbete med kommunen, Aktiva lov.

Flertalet aktiviteter är återkommande från år till år och exempelvis tipspromenader och ”leta reda på” arrangeras under alla lov men med olika tema och inriktning beroende på årstid.

Lovaktiviteterna är populära och enligt redovisad deltagarstatistik, är det många som deltagit.

Några exempel på andra typer och inriktning på lovaktiviteter som museerna beskrivit är:

Naturhistoriska: Under sportlovet 2019 uppmuntrades besökare att ge sina synpunkter och tankar om vad de önskar av Naturhistoriska museet i framtiden. Under rubriken ”Upptäck: Framtidens museum” kunde besökare på olika sätt delge sina tankar. De kunde exempelvis måla, skriva, bygga, svara på enkätfrågor eller spela in en kort film. Tanken från museets

sida var att det skulle finnas uttryckssätt för alla. Museet fick stort gensvar med många förslag och idéer. Miljö och klimat var ett återkommande tema. Det framgick också att barn och unga inte frågar efter häftiga tekniska lösningar – vilket den vuxne besökaren gör.

Under 2021 genomfördes aktiviteter utomhus då museet var stängt. Under loven ordnade pedagogerna tipspromenader som kunde genomföras enskilt. Dock arrangerades under påsklovet en tipspromenad med pedagoger på plats som delade ut påsar med faktahäfte om äggdjur och däggdjur, knoppbingo och krassefrön samt tips på påsklovspynt. Att pedagoger fanns på plats för samtal och frågor visade sig vara mycket uppskattat och för äldre personer kunde närvaron bidra till att fylla ett socialt behov.

Naturhistoriska medverkade i det sommarlovs läsförmedlande projektet Sommarboken som drivs av förvaltningen och bibliotekskonsulent Katarina Larsson. Årets tema var ”Ut i det vilda” och museet medverkade med digitala visningar samt producerade tipspromenader som förmedlades till bibliotek runt om i landet.

Vitlycke: Planerade 2021 för första gången en aktivitet under jullovet, en ullworkshop som marknadsfördes via Facebook. På grund av snöstorm blev aktiviteten inställd.

- **Reflektioner:** Inget av museerna har i formuläret angett om det kostar att vara med på lovaktivitet eller om det behövs anmälan i förväg. Vi kan på webbsida se att till exempel Vitlycke tar 100 kr/barn och anmälan för vissa aktiviteter.
- Likaså nattguidning på Vitlycke kostar 150 för vuxna och 75 för barn/ungdom (12–17 år) enligt info på museets webbsida.
- Då alla museer har fri entré och ej heller tar betalt för pedagogisk verksamhet, hur motiveras det att avgift krävs för delta i lovaktivitet? Detta med tanke på att all verksamhet skall utgå från vidgat deltagande och vi vet att avgifter kan utgöra hinder för att delta.
- En kommentar från Touch and Tell (Vitlycke 2019) belyser just denna fråga: *”Skriv ut i evenemangskalendern att t ex arkeologiska för barn kostar pengar, så man är förberedd och slipper åka i onödan” (Touch and Tell, juli-aug 2019)*
- Då inga riktade publikundersökningar genomförts – ej heller för lovverksamhet, har vi ingen information om vem som deltar i aktiviteterna. Är det samma individer som deltar vid flera olika tillfällen? Eller är det unika deltagare? Vi vet inte heller vilka vi inte når och som därmed aldrig deltagit i någon aktivitet.
- Även lovverksamheten skulle behöva genomföra en publikundersökning.
- Några av museerna uttrycker önskemål om mer stöd från Kommunikationsenheten också kring lovverksamheten samt annan pedagogisk verksamhet.

Pedagogisk verksamhet

Under denna flik kategoriserades varje aktivitet utifrån: Museielektion, Visning, Annat med beskrivning samt antal av respektive aktivitet.

I formuläret frågades också efter målgrupp (ålder eller årskurs), vem som varit pedagog (kön och ålder) antal deltagare med kön och geografisk hemvist.

Lödöse, Vitlycke, GNM och Vänersborg erbjuder utifrån sin inriktning ett mycket stort antal och varierande karaktär av pedagogiska aktiviteter för förskola, grundskola och i vissa fall, gymnasiet och vuxenutbildningar.

Gemensamt för alla museerna är att de pedagogiska programmen leds av museets egen/egna pedagoger/personal.

Forsvik – visningar för förskola till gymnasium samt folkhögskola med egen pedagog.

Lödöse – erbjuder visningar och museilektioner som också kan anpassas utifrån gruppen. Tema för visningar och lektioner tydligt kopplade till museets inriktning, exempelvis *Den medeltida staden*, *Medeltida Liv*, *Gåspenna/Rista runor*, sensoriska med *Hur känns det?* samt visning av arkeologisk utgrävning m fl. Målgrupper: förskola, grundskola, gymnasium, särskola, SFI och Folkhögskola. De som deltagit har främst kommit från Lödöse/Lilla Edet och närliggande kommuner (Göteborg, Ale, Trollhättan m fl.)

Vitlycke – lägerskola, 6 timmar, för grundskolan där eleverna kommer från kommuner i främst västra delarna av Västra Götaland men också från Norge och Värmland. Bokade visning ”Häll + Gård”, är införda under pedagogisk verksamhet men det framgår inte ålder på grupperna. Några museilektioner med specifik inriktning, exempelvis ”Historisk metallframställning”, har genomförts för gymnasiegrupp från närområdet.

GNM – Har ett mycket stort utbud av museilektioner om ca 40 minuter för förskola, grundskola och gymnasium. Dessa bokas via Göteborgs stad och Kulturkatalogen. Grupperna kommer till allra största del från Göteborg. Under pandemin har lektionerna erbjudits digitalt och av statistiken går att utläsa en markant ökning av andra kommuner som deltagit i de digitala lektionerna.

Vänersborg - erbjuder tematiska visningar och museilektioner utifrån museets inriktning och utställningar. De har också genomfört visningar på anpassad svenska för SFI och liknande grupper. Museet har angett att deltagarna/eleverna, främst kommer från Vänersborgs kommun.

- **Reflektion:** Vi har i arbetet med kartläggningen läst *Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet riktad mot skolan 2015 – 2020*, *Uppföljning av de 10 målen i Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet riktad mot skolan 2015 – 2020 (en sammanställning från december 2021)* samt *Inventering av Västarvets pedagogiska verksamhet utifrån FN's konvention om barnets rättigheter, 2019*. Enligt sammanställningen *Uppföljning av de 10 målen...* så har uppföljningsarbetet inneburit att varje enhet självständigt har formulerat vad som gjorts inom varje mål. Det finns alltså ingen sammanställd gemensam analys av den verksamhet som genomförts utifrån *Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet...*

Andra typer av publik interaktion

För att inte missa någon verksamhet eller aktivitet, gav ett av formulärens möjlighet att beskriva andra typer av program och /eller aktiviteter? Också om det fanns pedagogiska/folkbildande/inspirations program? Eller arbete med t ex filmer, podd, serier, nyhetsbrev eller annat lite mer oväntat. Vi frågade också på vilket sätt museet använder sina sociala medier och sin webbsida.

Forsvik beskrev en mångfald av olika aktiviteter: Forsviksdagarna (marknads- och hemvändardagar) med underhållning och försäljning, ca 5000 besökare. Barnens Forsvik, aktivitetsdag med fokus på barnverksamhet, trollerishow, tågtur på bruksjärnväg, vattenlek, *Prova att väva*, *Tipspromenad på Forsviks Bruk*, *Lekar och spel från förr*, *Häst och vagn*, *Prova att tälja* och agilityuppvisning.

Forsvik använder medvetet Facebook och Instagram i syfte att sprida kunskap om verksamheten men också som ett forum där allmänheten kan ställa frågor. Inläggen belyser olika perspektiv av brukets historia, också som ett komplement till saker som inte alltid finns representerade i utställningarna. I inläggen visas föremål från samlingarna och det berättas om olika händelser. De använder också sina sociala medier för ren kommunikation och information om brukets evenemang och aktiviteter. Plattformarna används på olika sätt. Facebook på ett mer formellt sätt och för att lägga ut längre texter, information och evenemang. Instagram används på ett mer informellt sätt med kortare texter, snabbinformation och ett ”bakom kulisserna”-perspektiv.

Den officiella hemsidan används främst för allmän beskrivning och information till besökare.

Naturhistoriska har en särskild verksamhet med inriktning på barn från 6 år, Rockklubben med tre träffar per termin. Rockklubben marknadsfördes på Facebook/Instagram, med ett betalt inlägg på Facebook – vilket gav cirka 20 nya medlemmar till Rockklubben.

Museet beskriver att de börjat arbeta med och använda mer filmade inslag i sin kommunikation och marknadsföring. Serier med korta filmer, t ex ”Veckans släkting”. Sociala medier används för marknadsföring av aktiviteter och webbsidan för information och folkbildning där också museets program finns publicerat. De har också ett digitalt programinnehåll med t ex guidade visningar, vernissager, föredrag.

Lödöse lyfter särskilt hur de utvecklat den publika verksamheten genom att använda film på olika sätt. Till exempel ”Fem minuter medeltid” - korta filmer om medeltida föremål och berättelser, *Bäver och Kanel prova på medeltiden* - filmer där pedagogerna utgår från skriftliga källor och provar på medeltida saker, som mat, smink, medicin med mera.

De har en blandad karaktär på inlägg på museets Facebook och Instagram där de delar innehåll riktat till olika målgrupper baserade på profilprogrammet – ämnesälskaren och aktivitetsjägaren.

Förutom det publika innehåll som finns på webbsidan så publiceras där också information om t. ex programpunkter och annat aktuellt.

Vitlycke beskriver hur de använder sociala medier och webbsidan: Kunskapsförmedling om hällristningar på Instagram. Populärvetenskapliga artiklar publiceras på webbsidan. Publika 3d-modeller av hällristningar på webbsida.

På Facebook och Instagram gör de inlägg av blandad karaktär men för marknadsföring används Facebook. Exempelvis *Björnkvinnans grav* - filmad berättelse marknadsförd på Facebook och publicerad på webbsida. Kort guidad visning av Vitlyckehällen - film tillgänglig via QR-kod marknadsförd på Facebook och publicerad på webbsida. Hällristningarna i Högsbyn, guidad visning med etnolog – Film marknadsförd på Facebook

och publicerad på webbsida. Korta pedagogiska filmer marknadsförd på Facebook och publicerad på webbsida.

Vänersborg lyfter särskilt fram hur museet använder sig av sociala medier. Facebook: Fredagsfilmen - folkbildande kortfilmer om föremål ur museets samlingar eller personöden från Vänersborg samt inlägg och delningar om museets föredrag/aktiviteter, bilder, föremål och historier om samlingarna.

På Instagram inlägg med framför allt fotografier ur museets samlingar. Temat är alltid 1800-tal/sekelskifte. På museets hemsida finns Digitalt museum med föremåls- och bildarkiv.

I samarbete med Kulturkatalogen Väst har en kurs i Tidsresans metod genomförts.

- **Reflektion:** Varje museum använder sina egna sociala medier (Facebook och Instagram) och webbsidor för sin publika verksamhet. Inläggen är av verksamhetskaraktär med folkbildande och kunskapsförmedlande filmer, texter och bilder. De använder också sina sociala medier och webbsidor för ren information och kommunikationsinsatser då de berättar om kommande programaktiviteter, lägger upp säsongsprogram och liknande.

Samarbeten och samarbetsparter

Flertalet externa samarbetsparter har fungerat som samarbetsparter till respektive museer under en längre tid. Förändringar i samarbeten kan ha skett mellan åren 2019 och då anges det i texten.

Samarbeten med olika parter är en viktig del kring programverksamheten. För Lödöse museum, Vitlycke museum och Vänersborgs museum är respektive kommuns kultur- och fritidsverksamheter viktiga samarbetsparter. För Vänersborgs museum finns även ett utvecklat samarbete med konsert/musikutbildningar i Vänersborg.

För Forsviks bruk är den lokala anknytning väsentlig i samarbeten speciellt med intresseföreningar av olika slag. Samarbetet med föreningen Musik i Forsvik samt SMOFA har vuxit fram med åren. För 2021 hyr SMOFA lokaler av FKU för sin verksamhet. Lokalen Gjuteriet är både plats för scen och tillgänglig för besökare att ta del av utställning och industrimiljön både vid guidningar och som ströbesökare. För Forsviks bruk är också samverkan med de lokala företagen av vikt för upplevelsen av besöksmålet och de publika aktiviteterna som erbjuds.

Gemensamt för alla museer är samverkan med det ideella i form av föreningssamarbeten. Föreningssamarbeten är beroende av respektive museums profil och inriktning. Exempel på föreningar som samarbete sker med kan vara vagnshistoriska sällskapet och Forsviks varvsförening för Forsviks bruk. För Göteborgs naturhistoriska museum sker samverkan med Göteborgs biologiska förening, Göteborgs ornitologiska förening och Gothenburg Women Scientists. Vänersborgs museum har under längre tid haft samverkan med Humanistiska förbundet, Vänersborgs släktforskare, Birger Sjöberg sällskapet, Föreningen Norden samt Vänersborgs musikförening. Lödöse museum har samarbete med Ljudaborgs kulturförening, Ale byalag och Stödföreningen för Lödöse museum.

Lödöse museum har också ett samarbete med Nätverket Kultur för fingrar och öron.

Naturskyddsföreningen återkommer som samarbetspart tillsammans med Vänersborgs museum och Göteborgs naturhistoriska museum. Annat samarbete som återkommer är med Väst kuststiftelsen vilket Vitlycke museum och Lödöse museum, båda har haft genom åren.

Samarbeten med studieförbund/bildningsverksamhet sker vid alla museer i form av samverkan med ABF för Forsviks bruk, Folkuniversitetet för Göteborgs naturhistoriska museum, för Lödöse museum Studieförbundet Vuxenskolan och för Vänersborgs museum med Studieförbundet.

Göteborgs naturhistoriska museum samarbetar och medverkar även med Vetenskapsfestivalen, Forskarfredag, Hållbarhetsfestivalen Västra Götaland samt Västerhavsveckan. Under 2019 hade Göteborgs naturhistoriska museum även ett samarbete med AHA-festivalen, Art& Science och under 2021 samverkan med Tillsammansfestivalen, Generationsmöten Göteborgs stad, Kompis Sverige och som aktiv i festivalen West Pride i Göteborg.

Flera av museerna samverkar med Västsvenska Turistrådet och Lödöse museum har även ingått i Trädgårdsresan.

Vitlycke museum samverkar med Bohusläns museum, Länsstyrelsen (kring Världsarvet Tanums hällristningar). Vitlycke museum har också ett samarbete med Nordens ark, Grebbestad folkhögskola, Vandring i Världsarv och under 2021 påbörjat samarbete med Världsarvet Södra Ölands odlingslandskap.

Göteborgs Universitet uppges vara en samarbetspart med Forsviks bruk både 2019 och 2021.

- **Reflektion:** Två av museerna, GNM och Lödöse har vänföreningar. Vad är syftet med en vänförening? Support ekonomiskt? Volontär? Support kulturpolitiskt? Fungerar det bra? Kan det utvecklas?
- Ingen av föreningarna ser ut vara medlem i Förbundet Sveriges museiföreningar.
- Kan samverkan mellan vänförening och museum utvecklas och utvidgas? Hur är tänket kring volontärverksamhet? Kring vidgat deltagande och idéburen sektor till exempel genom idéburet offentligt partnerskap. Är vi del av eller samverkar med olika nätverk kring dessa frågor inom Sveriges museer? Former för volontärverksamhet växer alltmer fram också i Sverige. I Göteborg finns nu Volontärbyrå.
- Sveriges museers nätverk Volontärverksamhet: medarbetare från Skansen är sammankallande i nätverket. Volontärverksamhet beskrivs enligt Skansen: "Är något som förstärker och kompletterar den ordinarie verksamheten men som aldrig kan ersätta den."
- Kan volontärverksamhet vara en fråga som berör fler inom förvaltningen och som kan få en intern samverkan?

Tillgänglighetsdatabasen

I formuläret ställde vi några specifika frågor gällande respektive museum och Tillgänglighetsdatabasen. Frågorna var: Hur uppdateras information i Tillgänglighetsdatabasen? Vem uppdaterar? Hur ofta uppdaterar ni?

Av svaren kan vi se att museerna hanterar denna fråga på olika sätt. Forsvik stämmer med jämna mellanrum av mot sin verksamhet och lokaler och ser att uppgifterna är korrekta. Ansvarig för frågan är museipedagog som vid behov rapporterar förändringar till Tillgänglighetsdatabasen.

Naturhistoriska har ett tillgänglighetsombud som antingen ser själv eller får information om att något behöver uppdateras. Då kontaktas TD ombud i Göteborg stad som gör uppdateringarna.

På Vänersborgs museum så görs eventuella uppdateringar efter besök av Tillgänglighetsenheten på Västfastigheter vilket sker med några års mellanrum.

Lödöse museum anger att eventuella uppdateringar sker efter besök av någon från Tillgänglighetsdatabasen. Uppdateringarna sköts av personal från TD.

Vitlycke museum finns med i TD, med information publicerad i september 2020 av Västsvenska Turistrådet.

Publikutveckling

I formuläret ställde vi följande frågor: Arbetar ni med publikutveckling? På vilket sätt? Har ni ett publikarbete? På vilket sätt?

Tre av museerna har lämnat svar. Av svaren utläser vi att begreppet publikutveckling respektive publikarbete troligen uppfattas på ganska olika sätt av de olika museerna. De beskrivningar som lämnats handlar till en del om fysiska tillgänglighetsaspekter, exempelvis förbättringar av lokalers och skyltars utformning. Men också andra tillgänglighetsrelaterade eller kompletterande aktiviteter som till exempel att erbjuda visningar för specifika grupper.

Kanske beror det på formulärets utformning då mycket kortfattad information har skrivits in. Det framgår inte på vilket sätt arbetet utförts eller vilka eventuella åtgärder som vidtagits efter analys av resultat vilket vore både intressant och viktigt att få med i en fördjupad undersökning utifrån publikutveckling och publikarbete.

Alla fem museerna har under 2021 haft en inledande ”lära känna varandra” träff och samtal med kollegorna som arbetar med arrangörs- och publikutveckling. Så vitt vi förstått finns inga konkreta samarbeten eller eventuella utvecklingsarbeten planerade.

Naturhistoriska anger att de har undersökt varifrån besökare hämtar information om programverksamheten men tyvärr framgår inte på vilket sätt de gjorde detta eller vad de fick för resultat. De anger också Touch and Tell men inte heller här framgår hur informationen används.

De anger att de söker nyckelpersoner och ingångar till grupper som de identifierat att de inte når.

Barnperspektivet beskrivs ha fått mer fokus tack vare systematiskt arbete med Barnkonventionen.

Lödöse har haft en programpunkt, "Världen är full av sagor/musik/djur" som riktade sig till svenska och arabiskatalande. Tanken är var att nyanlända och svenska familjer ska kunna mötas och knyta kontakt. De beskriver också sitt pågående arbete kring både den fysiska miljön och de pedagogiska programmen för att tillgängliggöra verksamheten för barn och unga med NPF och/eller intellektuella funktionsnedsättningar.

Museet har initierat ett långsiktigt samarbete med en lokal förskola där de får hjälp av barnen och deras pedagoger i syfte att utveckla museimiljön och tillhörande program små barn.

Vänersborg uppger att de inför arbetet med den nya basutställningen delvis arbetat med referensgrupper. Vidare beskriver de att de noterar besökares och andras tankar och önskemål men det framgår inte på vilket sätt detta görs eller påverkar verksamheten.

- **Reflektion:** Det behövs en fördjupad kartläggning av hur museerna idag arbetar med att dels nå och behålla en befintlig publik/besökare men framför allt hur de arbetar med att nå nya besökare och grupper som de idag inte har någon relation med.
- Vi behöver också få en gemensam förståelse och kompetens kring begreppen publikutveckling, publikarbete – och vidgat deltagande. Gäller här museerna men troligen en fråga för hela förvaltningen.
- Hur kan den specialistkompetens inom publikutveckling som finns inom förvaltningen bli ett stöd för museernas arbete med publikutveckling?

”Publikutveckling handlar om de begrepp, metoder och problemställningar som man behöver förhålla sig till när man eftersträvar en större och bredare publik, om att öka förståelsen och berika upplevelsen. Den grundläggande visionen har funnits länge och handlar ytterst om att konsten ska vara tillgänglig, i ordets alla valörer, för alla – kulturpolitikens kärnfråga.”

(Ur: *Publik. En antologi och konst, kultur och utveckling. sid 8–9*)

”Västra Götalandsregionen ska arbeta systematiskt med data för att identifiera eventuella skillnader mellan grupper i exempelvis vårdkonsumtion, resande, deltagande i kulturlivet, lön, karriärutveckling och hälsa. Vi ska analysera vad skillnaderna kan bero på, om de är ett problem, vilka konsekvenser de kan få för invånare eller medarbetare samt vad vi kan göra för att minska eller kompensera för skillnaderna.”

(Ur: *Mål för social hållbarhet: Nuläge 2021, sid 23*)

Andra spännande saker

I formuläret fanns det möjlighet att under rubriken ”Andra spännande saker? Kan ha skett både innan och efter 2019”. Tanken var att fånga upp eventuella aktiviteter som inte kunde beskrivas under någon av formulärets övriga rubriker.

Det var egentligen bara GNM som listade några saker under denna rubrik.

GNM 2021 – några exempel:

- Var i final i forskningskommunikationstävlingen *Dela med dig!* och fick ett hedersomnämmande för Veckans val-val. Arrangerades av Vetenskapsfestivalen.
 - Ett arbete att förbättra hänvisnings- och informationsskyltningen skall genomföras under 2022. Bl. a med pictogram och vepor. Ett löst infoblad med planskiss över de publika delarna skall också tas fram.
 - Nya förvaringsskåp har satts upp i entrén, tanken är underlätta för besökare.
 - Pågående arbete med att göra museibutiken mer tillgänglig. Till stöd engagerat förvaltningens tillgänglighetskonsulter och arbetet fortsätter under 2022.
 - Ljudabsorbenterna i entrén för att göra museet mer tillgängligt för de som har svårt med bullriga miljöer.
- **Ytterligare Reflektioner – hela avsnittet ovan:**
 - Saknas fullständig statistik gällande bl. a besökare, visningar, lektioner, deltagare, kursledare, föreläsare etc. Vi rekommenderar att ta fram rutiner och metodik för att samla in viktiga fakta om de som besöker oss och de som vi engagerar. Detta gäller både för den verksamhet som sker IRL och den som är online eller digital. Först när vi har ett samlat underlag kan en korrektare analys göras av verksamheten och på vilket sätt vi bidrar till ett vidgat deltagande – och på vilket sätt vi själva bidrar till att hindra ett vidgat deltagande.
 - Sammantaget så görs det en omfattande verksamhet med många olika typer av program, aktiviteter och samarbeten som också genomförs på många olika sätt – från fysiskt på plats, inlägg av olika karaktär på sociala medier och webbsida och live online i digitala rum.

Interna arbetsgrupper inom publik verksamhet

Det finns flera interna arbetsgrupper i förvaltningen. Här nämner vi dem som är eller har varit direkt knutna till den publika verksamheten, MR-grupp, Pedagoggrupp, Programgrupp och Samordningsgrupp kommunikation och sociala medier. En genomgång och analys ska göras av vilka interna grupper förvaltningen ska ha i gång. För enheter med mindre personalresurser kan en och samma person vara representant i alla grupperna. Några grupper har under och efter pandemin och organisationsförändringen varit aktiva med (digitala)möten medan andra grupper väntar in beslut från ledningen på hur fortsättningen ska bli.

MR-grupp

MR-gruppen (mänskliga rättigheter) är ej aktiv i nuläget. Gruppen lades på vänt när sammanslagningen av Västarvet och Kultur i Väst gjordes och tankar fanns då på att efter

det att organisationsförändringen genomförts 2022-04-30 se på hur organisationen ska fortsätta arbeta med horisontella perspektiv som exempelvis MR.

Pedagoggruppen

För Pedagoggruppen finns ett verkställighetsbeslut där uppdrag och inriktning finns beskrivet. Beslutet gällde till 30/4 2022 men enligt uppdrag ska gruppen under 2022 ”arbeta med och utveckla digitala former för pedagogik för barn och unga”.

Pedagoggruppens uppdrag har i kort varit att utveckla det förvaltningsgemensamma pedagogiska arbetet med fokus på barn och unga.

- Fortsätta att utveckla det gemensamma pedagogiska arbetet med fokus på barn och unga.
- Utveckla samverkan med ”Barn och unga gruppen” kring det pedagogiska arbetet och samverkan kring barn och unga i förvaltningen.
- Under 2022 arbeta med och utveckla digitala former för pedagogik för barn och unga”.

Programgrupp

För Programgruppen finns inget ett formellt beslut. Programgruppen har bildats och verkat utifrån verksamheternas behov. Gruppen har varit mindre aktiv dels på grund av pandemin, dels för att vänta in kartläggningen och en övergripande strategi för den publika verksamheten.

Samordningsgrupp kommunikation och digitala medier

Är i gång och aktiv. Det finns ett verkställighetsbeslut och enhetschef för Kommunikationsenheten har varit sammankallande.

Gruppens uppdrag är hålla ihop det förvaltningsövergripande kommunikationsarbetet med det lokala operativa arbetet på museerna, besöksmålen och i övriga verksamheten.

Gruppen arbetar med gemensamma frågeställningar och utvecklingsinsatser inom området samt bidrar till att förverkliga övergripande mål och förvaltningsgemensamma satsningar inom kommunikation, marknadsföring och digitala medier.

Medarbetares synpunkter, reflektioner och förslag

Vi tillfrågade fjorton medarbetare som utifrån denna kartläggnings avgränsningar, arbetar inom den publika verksamheten att bidra med sina synpunkter och reflektioner kring publik verksamhet. Vi bjöd in till en workshop i vilken fem medarbetare deltog. I stort sett

samma frågor som togs upp på workshoppen, skickades i en enkät ut till övriga nio medarbetare varav åtta har svarat på enkäten. Alla fem museer är representerade med medarbetare.

Frågeställningar från workshop och enkät finns i Bilaga 2A och 2B.

Vi har sammanställt och sammanfattat svar från både workshop och enkät och svaren redovisas här under respektive frågeställning.

Tjänst och arbetsuppgifter

En uppgift under workshoppen och tillika frågor i enkäten, var att ange sin tjänstetitel, omfattning av tjänst samt lista arbetsuppgifter med beskrivning per uppgift samt ungefär hur många timmar (ca) per vecka eller månad som ägnas åt uppgiften.

Av de 14 personer som arbetar inom publik verksamhet (utifrån vår avgränsning) så har 13 personer lämnat svar. Anställningsgraden varierar mellan 70 – 100 %. Av 13 personer arbetar 7 personer 100 % och 6 personer 75–80%.

På frågan om tjänstetitel gavs följande svar: Antikvarie, Pedagog, Programproducent, Museipedagog, Pedagog, Kommunikation, Assistent, Samordnare och Program- och utställningsansvarig

Arbetsuppgifter

När det gäller de beskrivna arbetsuppgifterna så kan vi se att det finns både likheter och olikheter mellan de olika museerna. I den större verksamheten, Göteborgs naturhistoriska museum så verkar tjänstetitel och arbetsuppgifter vara ganska samstämt. På de andra, mindre museerna så listas en rad olika arbetsuppgifter som även om de kan rymmas inom ”publik verksamhet” kräver olika typer av kompetens. Som exempel så beskriver flera pedagoger att de inom sin tjänst så ansvarar de för planering och genomförande av pedagogiska program för skolan/barn, skriva texter till utställningar eller utställningsmaterial, tar emot bokningar, planerar och arrangerar lovverksamhet, planerar och genomför programverksamhet som föreläsningar och andra typer av arrangemang, planerar, filmar redigerar och textar korta filmer på olika tema för sociala medier (eller web), planerar och skapar inlägg på sociala medier, planerar och håller i visningar, samordnar olika aktiviteter inom museet, forskning, rycker in för andra vid behov, planerar och bokar in arrangemang som scenkonst föreställningar samt kontakter med olika typer av samverkan- och samarbetsparter.

Flera nämner att de inte har tillräckligt med tid för att på ett tillfredsställande sätt, hantera alla dessa olika uppgifter. De tycker sig ha en stressig och pressad arbetssituation.

I svaren uttrycks också att chefer brister i förståelse för medarbetarnas arbetssituation. Splittrade tjänster och fler uppgifter än det finns tid och personal till ökar arbetsbördan. Önskan om fortbildning och att det säkerställs att det finns rätt kunskap och kompetens inför nya uppgifter berörs i flera svar.

Processkartläggning av uppgiften programplanering

Ett av momenten under workshoppen var att beskriva en arbetsprocess och vi hade valt ut programplanering. En processkarta är ett flödesschema som steg för steg visar aktiviteter som tillsammans utgör en process. Med process menas här en serie aktiviteter där början

och slut är definierat. En processkartläggning kan göras för att få en bild av hur processen ser ut idag. I bilaga 3 finns foton av några av de processkartläggningar som togs fram.

- **Reflektion:** Processkartläggningen visar tydligt hur komplex och omfattande arbetet med att planera och genomföra program är. Det blir också tydligt hur skör denna process är – om det uppstår friktion eller hinder i något moment så får det stora konsekvenser för resterande process. Också planering och genomförande av helt andra arbetsuppgifter kan påverkas eftersom en försening i ett moment gör att andra uppgifter och moment kan behöva förskjutas. Det medför än mer stress och press och därmed också påverkas också övrigt arbete.

Fråga: Hur arbetar ni utifrån museilagen och förvaltningens uppdrag?

Museilagen ingår som självklar grund och är mycket närvarande för många men några svar lyfter också att lagen är indirekt närvarande, att det vore bra prata mer om den och hur verksamheten förhåller sig till lagen. Även skolans styrdokument beaktas och dokumenten samverkar genom att fokusera på att pedagogik och program ska vara faktabaserade, allsidiga och ha öppenhet. Som en brygga mellan experter och publiken.

Det finns en stor medvetenhet och ambition hos personalen att göra "rätt". Att arbeta efter museilagen, förvaltningens uppdrag, barnkonventionen, tillgänglighetsaspekter och Mänskliga rättigheter ses som viktigt och kännedomen om dokumentens innehåll är stor.

I flera av svaren finns en skarp kritik och frustration över att problematiken kring att göra verksamheten tillgänglig och anpassad varken har tillräckligt stöd eller avsatta resurser. I nuläget saknas kompetens, tid, resurser, en övergripande strategi och en gemensam överenskommelse för att kunna följa lagarna som handlar om tillgänglighet. Personalen vill följa lagen men resurser saknas. Resurser kan vara exempelvis teknik, fortbildning, kompetens eller tid. Ingen förberedelse gjordes inför DOS-lagens genomförande vilket fortfarande ger konsekvenser i verksamheten. Visst arbete kring syntolkning har påbörjats med syfte att tillgängliggöra filmer på sociala medier.

Vid verksamhetsplaneringen väljs vissa målgrupper ut för att bredda till vilka program och pedagogik når ut till.

Förvaltningens uppdrag beskrivs som mycket närvarande och finns med vid aktivitetsplanering. Men samtidigt lyfts att alla inte kan göra allt så det önskas en fördelning och övergripande strategi för vem som ska göra vad och hur förvaltningen vill dela upp vårt uppdrag.

I svaren finns återkommande kommentarer om brist på medel och för liten budget för den publika verksamheten, alla museerna lyfter detta. Detta får till konsekvens att avtal som exempelvis MU avtalet inte alltid kan följas och att arvoden ofta är för låga.

Några nämner att digitaliseringen har gjort att det blivit lättare att nå ut brett och sänka trösklar.

Fråga: Hur arbetar ni utifrån vidgat deltagande?

De flesta beskriver att de idag arbetar med vidgat deltagande men på lite olika sätt. Men flera frågar också vad som egentligen avses med "vidgat deltagande" och vad förvaltningen menar. Tydlighet och inriktning efterfrågas samt hur de ska prioritera i

arbetet så det inte blir ytterligare en sak som läggs på och som det upplevs, inte finns resurser att arbeta med.

Vidgat deltagande beskrivs på lite olika sätt i svaren. Allt från att nå specifika skolor som inte besökt museet till digitala lösningar som kan sänka trösklar för att ta del av exempelvis utställningar eller material. Många efterfrågar mer stöd från förvaltningen både vad gäller chefs stöd i hur de ska prioritera till kommunikationsinsatser och fortbildning/kompetensfrågor. Och att det tar tid att bygga relationer men hur ska allt kunna hinnas med? Det beskrivs som en svår balansgång när resurserna är små och det ändå finns ett stort glapp mellan vilka som idag besöker museerna och vilka vi vill ska besöka våra museer.

Frågor som bekymrar – problem, dilemman

En av frågorna i enkät och workshop gav möjlighet att beskriva det som upplevs som problem, dilemman och svårigheter i eller för den publika verksamheten. I svaren kunde vi se återkommande områden och vi har sammanställt svaren med synpunkter och medskick under följande rubriker:

Resursbrist och underbemanning

När nya uppdrag och riktlinjer tas fram måste det säkerställas att det finns tillräckligt med tid och personalresurser för att genomföra utvecklingen av verksamheten. Ojämnt fördelade resurser och med för lite personal och budget. Underbemanning på dem som utför verksamhet, de resurser som finns centralt kan inte nyttjas för verksamhet. Ensamarbete och för lite luft i schemat för att kunna hantera förändringar och frånvaro. För få utställningstekniker.

Ekonomi är ett problem. Med låg budget är det svårt att arbeta inkluderande och professionellt. Eftersatt underhåll och otydlig budget.

Kommunikation

Mer konkret stöd från Kommunikationsenheten till museerna önskas. Tydligt uttryckt behov av resursförstärkning i marknadsföring, kommunikation och webb. Hjälp med att formge och producera broschyrer, kartor och studiematerial. Få hemsidan anpassad till verksamheten, exempelvis en egen sida som passar barn.

Svårt att publicera publikt material i kontroversiella ämnen och att bemöta rasism och hantera det på ett professionellt sätt.

Bättre framförhållning

Längre framförhållning och tydlig prioritering när nya uppgifter ska genomföras av verksamheten. Om någon arbetsuppgift läggs till måste kanske någon annan tas bort.

Kompetens

Det ska vara tydligt vilka kvalifikationer som krävs vid rekrytering för en viss tjänst. Kvalifikationerna och erfarenheter ska vara för just den tjänsten, inte bara utbildning eller intresse för museets ämnesområde. Konsekvensanalys för vad som händer när kompetenser försvinner.

Det publika arbetet behöver uppgraderas i status. Den verksamheten är lika viktigt som samlingsförvaltning.

Arbetsmiljö

Stress och dålig lön. Hög arbetsbörda, långa erfarenheter, hög utbildning. Saknar tid för utvärdering och reflektion. Möten och arbetsgrupper tar tid för från övrig verksamhet. Teknik och verktyg saknas för att kunna genomföra uppdrag. Svårt att ta till sig att man måste ändra ett inarbetat arbetssätt för att bli tillgängligare, men vi blir sakta bättre. För låg ersättning när man jobbar extra och går in på helg.

Uppdraget Vidgat deltagande / Ökad tillgänglighet

Otydligt för medarbetarna hur förvaltningen vill att de ska ta sig an uppgiften. Vad, hur och vem som ska göra och vad som ska göras. Behövs strategi, ramar, planer och prioriteringsordning för detta. Avsätta tid och de personalresurser som krävs.

Om du får önska: Hur skulle den publika verksamheten se ut?

Rubrikerna och önskemål i denna sammanställning kommer från workshoppen. De svar som lämnades i enkäten visade sig vara ganska samstämmiga med workshoppens önskemål och vi har fört in också dessa svar under respektive rubrik.

Många ger uttryck för önskan om större flexibilitet, att verksamheten ska uppfattas som öppen, tillgänglig, intressant, nyskapande och relevant. Och ökade resurser både personella och ekonomiska.

Programutveckling

En önskan om att nå ut, både fysiskt och digitalt. Nå olika grupper och områden med mer varierat, specialiserat och modigt utbud. Också att göra utställningar i samarbete med allmänhet, kunna göra fler visningar och digitala program. Pop-up verksamhet på olika platser är ett av förslagen.

Att vara lite mer lekfulla och modiga vad gäller aktiviteter för allmänheten.

För att kunna göra verklighet av drömmar och visioner önskas personal, tid, teknik och digital kompetens.

En konkret önskan är att kunna göra program tillsammans med många olika grupper och samarbetsparter, exempelvis integrationscenter och familjecentraler. Att tillsammans få göra program och utställningar som tas vidare ut i regionen.

Arbeta mycket mer med taktila upplevelser för att öka tillgängligheten för personer med synnedsättning. Få inspiration från kollegor i Sverige och övriga världen.

Det efterfrågas personal som är flerspråkiga och har erfarenhet av att jobba med personer som har funktionsnedsättningar.

Resurser

Ökad status och lön. Tillräckligt med personal för att slippa stressa. Tid för att lära nytt och inspireras. Tid att omsätta nya insikter och kunskaper så de kan återspeglas i program och visningar. Medel för att betala vettiga arvoden. Kommunikationsstöd för varje museum med någon som också kan sköta marknadsföring och har kunskap om museet.

Att verksamheten är välplanerad och väl prioriterad.

Servering

Flera önskemål handlar om vikten av att ha en restaurang som är i samspel med museet och som går bra att samarbeta med.

Museets platsutveckling

Här handlar önskemålen mycket om att låta området runt museet få bli en plats som också lockar till besök. En plats som tillför, harmonierar och fördjupar museets profil. En plats som är en väl omhändertagen och inbjudande och är enkel att vara i. Här lyfts också vikten av att utställningar och byggnader får ett adekvat löpande underhåll och inte tillåts förfalla.

Tillgänglighet/ Vidgat deltagande

Nå fler besökargrupper genom ökad tillgänglighet. Hörslingor, syntolkning, översättningar till fler språk, tillgång till guider för anpassad visning, exempelvis på teckenspråk. Positionsstyrd audioguide som presenterar hela museet.

Variation av program så att huset blir en arena där alla kan känna sig välkomna.

Samarbete

Mer samarbete mellan museerna, önskemål om att producera program, utställningar och filmer mm tillsammans.

Vad säger publik och besökare?

Vi har endast kunnat hitta två undersökningar som rör alla fem museer och där publik och besökare är i fokus; Kännedomsmätning från 2018 och sammanställning med svar från Touch & Tell terminaler som finns på varje museum. Någon fördjupad publik- och besöksundersökning har inte gjorts på museerna, i vilket fall inte under de senaste åren. Vi har gått igenom svaren från Kännedomsmätningen samt sammanställning med svar från Touch & Tell för 2019 och 2021.

Inför en omarbetning av de permanenta utställningarna på Lödöse och Vänersborgs museum deltog besökare i en känslokartläggning, Charts light i vilken de bidrog med viktig information till arbetet med de nya utställningarna.

Kännedomsmätning

År 2018 genomfördes en kännedomsmätning om Västarvet av Gullers grupp. En webbenkät gick till ett representativt urval boende (ålder, kön, region) i Västra Götaland i åldrarna 16 - 74 år och undersökningen genomförde under två veckor i november. Svar inkom från 1005 personer.

Tidigare kännedomsmätningar har genomförts 2012, 2014 och 2016 där mätningen 2012 var en s.k. nollmätning.

Några iakttagelser ur kännedomsmätningen 2018:

- Den spontana kännedomen kring alla museer i regionen har sjunkit.
- Spontana associationer som ”Trevligt/Fint/Bra” och ”Spännande/Lärorikt” återkommer på flera av museerna oavsett dess inriktning.

- Inga större förändringar gällande spontana reaktioner och museer i förvaltningen.
- Trots att hela 64% av de svarande, säger att det är viktigt eller mycket viktigt att det finns ett bra utbud av museer i Västra Götaland, så har andelen positiva svar på frågan minskat med 11 % sen 2016.
- Det som anses viktigt för ett besök på ett museum är att det är intressant, lärorikt och informativt/bra information. Detta gäller både frekventa besökare och sällanbesökare. Även de som aldrig besöker ett museum anser att det är allra viktigast att det är intressant.
- Ca hälften är nöjda med utbudet men en stor grupp anser det finns en förbättringspotential.
- De största förbättringsområden som nämns är specialinriktade-/temautställningar, bättre marknadsföring/information och ett större utbud för barn. ”Sällan- och aldrig besökare” efterfrågar roliga och upplevelsebaserade utställningar samt en variation på utställningar vilket skulle kunna få dem att besöka museum oftare.
- Information om museerna hämtas i första hand genom tips från egna vänner (46%) från museernas websidor (40%) och (lite oväntat -vår kommentar) från annonser i tidningar och reklam på offentliga platser. Sociala medier uppges endast av 10%.

”Jag tycker det borde finnas en neutral söksida där man kan söka på olika museer runt om i länet och landet.”

(Svar från deltagare i kännedomsmätningen)

Feedback från besökare – Touch & Tell terminaler

Vi har tittat på sammanställningar av besökares reaktioner och kommentarer dessa har lämnat genom de Touch & Tell terminaler som finns på varje museum. Sammanställningarna avser åren 2019 och 2021. Där vi angivit procentandel svarande, har resultatet beräknats från antal svar i Touch & Tell och totala antalet besökare för det år som anges i sammanställningen.

Det sammanställda resultatet väcker många men också olika typ av frågor. Vi har inte i kartläggningen djupgående granskat exempelvis hur det går det till när en besökare lämnar feedback via terminalen. Är det på eget initiativ eller uppmantras besökaren av exempelvis en värd eller pedagog? Det är inte helt enkelt hur detta material ska tolkas och vad som egentligen är möjligt läsa ut av svaren. Men vi har ändå valt att ta med en kortfattad översiktlig sammanställning i denna rapport och vi redovisar vår tolkning här, museum för museum. Då det var ganska så likartade besöksmönster (ålder och kön och boende i museets närområde) och lämnade åsikter (betygsättning på besök, anledning till besök, rekommendera besök till någon annan etc.) så har vi inte med all fakta under varje museum. Vi anger att det finns ett liknande mönster som för annat/andra museum.

Stycket avslutas med de frågeställningar vi formulerat utifrån att ha granskat materialet.

Museerna var stängda stora delar av 2021 vilket ger något färre svar men har troligen ingen påverkan på svaren då besöksmönstren är relativt likartade mellan de två åren. I de fall andel svarande anges för 2021, är beräkningen gjort utifrån antal besökare för detta år.

Forsvik 2019

(finns inte undersökning för 2021)

Uppdelad på 3 perioder, 2 månader per period, maj – oktober.

Andel svarande: 2,7 %

De svarande är antingen 0–15 år eller över 65. Klar majoritet av svar från den yngre gruppen (ca 40–45 %) – de äldsta som är näst största grupp, ca 25 %. I övriga åldrar enbart några procent som svarat.

Det är något fler män än kvinnor, de flesta är förstagångsbesökare. Och de flesta är nöjda med besöket och anger hyfsat högt betyg.

Under sommarmånaderna är det en klar majoritet, 22 – 44 %, är utländska besökare varav 60–80% anger de kommer från Tyskland.

Förstår inte hur detta ska läsas? Är det de unga som skojat och angett utländsk och Tyskland? Eller är de dom över 65 som också kommer från Tyskland? Och de unga är utspridda över närliggande kommuner? 13 % av besökarna kommer från Karlsborg

Kommentarerna är till mesta del rätt obegripliga med massa tecken – men av de läsbara är det flera som frågar efter fler saker att göra för barn samt önskar mer och tydlig info på engelska.

Sept – okt var endast 8 svar. Ingen 0–15 år. 30–45 år störst grupp. Hälften från Tyskland. Inga kommentarer. Men alla var nöjda med besöket.

Lödöse 2019

Sammanställt 6 perioder, 2 månader per period, januari - december.

Andel svarande: 7,4 %

Här bör beaktas att besöksräknaren på Lödöse också inbegriper biblioteket som finns i samma byggnad. Troligen då också förklaring till varför så många angett anledning till besök: besöka bibliotek / låna böcker.

Av de svarande är ca hälften 0–15 år. Totalt är det ungefär lika många kvinnor som män. Genomgående är ca 70 % nöjda med besök och bemötande – men ca 20–25% anger missnöje med både besök och bemötande. En relativt stor del av de besökande uppger att de inte vill rekommendera besöka museet för en vän.

Under sommarmånaderna är de flesta (ca 20 %) utländska besökare och 40% från Tyskland.

Övriga året är det en tydlig majoritet (30 %) från Lilla Edet samt vid ett tillfälle en större grupp från Göteborg.

I kommentarerna om anledning till besöket anges förutom skäl som ”blivit tvingad”, biblioteket och låna böcker frekvent. Likaså medeltidsdagarna nämns av flera.

I kommentarerna om önskemål är det mer spretigt – mer roligt och interaktivt till godare bullar. Inte helt lätt se några gemensamma nämnare bland dessa svar.

Lödöse 2021

Ett dokument som sammanställning för hela året.

Andel svarande: 8,15 %

Största andel svarande per åldersspann är i ålder 0–15 år, 30%. Men detta år utgör grupperna 46–65 år samt 65 år och äldre, tillsammans 50 % av svaren. Totalt ungefär lika många män som kvinnor. Endast 3 % har svarat ”annat” och 4 % har svarat ”Vill ej uppge”. Detta är ganska samstämmigt i alla svarssammanställningar.

Av svarsammanställningen framgår inte hur många av besökarna som är utländska. Störst andel besökare från Sverige har Göteborg (22%), Ale 14% och Lilla Edet 11 %. Här skiljer det sig alltså från 2019. Men största grupp utländska besökare kommer fortfarande från Tyskland (22%).

Det är ungefär samma nöjdhet med besök, 82% ger ett högt betyg – dock en större minskning av de som är missnöjda med besöket. Det är också en minskning av antalet besökare som uppger att de inte vill rekommendera besök på museet för en vän.

I kommentarerna om orsak till besök, återfinns biblioteket men också fira en väns 60-årsdag eller följde med farmor.

Kommentarer rörande önskemål och förbättringar är detta år något mer formulerade om än ganska spretigt vad gäller önskemål. Önskemål om bättre anpassning till barn återkommer samt tydliga önskemål om att det bör finnas mer information på engelska / många språk.

Här finns också flera mycket positiva svar som ”Fortsätt som ni gör!” och ”Kan nog inte bli mycket bättre” (som i och för sig också kan läsas som ironi).

En skillnad från svaren 2019 är att flera svar handlar om att den svarande vill upplysa om upplevda felaktigheter i utställningen vad gäller numrering och vissa fakta.

GNM 2019

Sammanställt 5 perioder, 2 månader per period, mars – december.

Andel svar: ca 10%

Samma åldersfördelning i svar som Lödöse. Samma nöjdhet och missnöjdhet

Majoritet från Gbg – sen utländska besökare

Kommentarer och önskemål: bättre info på engelska och andra språk. Inklusive skyltarna med namn på djur. Dålig ventilation. Dyrt i caféet och shopen. Önskemål om barnfria timmar för besökare (med många besökande barn upplevs museet av andra besökare som skrikigt och högljutt). Efterfrågas saker och föremål att få ta och känna på. Mer att göra för små barn. Flera kommentarer rör hissen som ger problem för elrullstol.

Dinosaurier frågar väldigt många efter... Och tvillingarna. Och levande djur – många barn verkar upprörda över att alla djur är döda. Flera kommentarer handlar om ”döda inte fler djur”.

Slitet och dammigt återkommer också. Och platser att sitta/vila på efterfrågas av flera.

GNM 2021

Ett dokument sammanställt mätningen för hela året.

Andel svarande: 3,9 %

Snittbetyg från besökare är 8,6 (av 10) med 76 % positiva svar. Nöjdast är de i åldern 36–45 år som ger 9,0 i betyg.

Av de svarande dominerar också här åldersgruppen 0 – 15 år, som utgör 50% av svaren.

34% av de svarande uppger att de är förstagångsbesökare och 33 % anger att de besökt tidigare men mer än ett år sedan.

Också här är det en stor grupp, 22% som anger att det inte är sannolikt de skulle rekommendera museet för en vän.

39,8 % bor i Göteborg och den andra stora gruppen, ”Övriga” utgör 20% av de svarande. Av utländska besökare är återigen den största gruppen från Tyskland, 14,9 %.

På frågan om den svarande har förslag på hur museet kan bli bättre finns önskemål om senare öppettid, skyltar med djurnamn också på engelska, mer om dinosaurier, bättre belysning i vissa montrar och att skyltarna placeras högre så äldre har lättare läsa, guidning någon gång under dagen, bättre luft, filmsalong där en kan titta på djur, inte ha skrämmande saker i entréer (spindelkrabba), skåp för ytterkläder, snygga till i montrar och de uppstoppade djuren, mer saker som barn kan göra, fiket är dyrt, speciella tider för de som behöver lite lugnare miljö, levande djur och fiskar.

Vänersborg 2019 + 2021

Andel svar 2019: 22%

Andel svar 2021: 7,8 %

Väldigt likartade svar som övriga museer. Relativt hög nöjdhet. Men ålder 0–15 dominerar svar. Ca 20% av de svarande anser sig inte vilja rekommendera museet till en vän. Fler kvinnor än män som svarat. Skiljer mer än för de svarande på GNM, Forsvik och Lödöse.

Stor skillnad i svarsfrekvens mellan 2019 och 2021, vad kan det bero på?

Kommentarer önskemål: möjlighet fika, saknar fakta, efterfrågas info på engelska o fler språk än svenska. Saknar fängelsehålan (jmf GNM där flera kommentarer frågar efter tvillingarna och kalvarna), ett svar efterfrågade konsert med musik från Sydafrika.

Vitlycke

Finns inte undersökning för 2021.

För 2019: Sammanställt 6 perioder, 2 månader per period, januari – december.

Andel svarande 2019: 7,4 %

Utländska besökare är 40% - varav 42 % från Tyskland. Ändå dominerar åldersgruppen 0–15 år med 41%.

Kommentarer: flera kritiska till bemötande. Många kritiska till höga priser i café och shop. Några positiva- ”allt bra” svar. Flera önskar mer barnvänligt. Flera påtalar att info/beskrivningar/hänvisningar var dålig eller oklar. Många önskar fler prova-på saker och fler föremål att titta på.

Under sommaren lämnades 6 641 svar: Medelbetyg runt 8. Stor grupp kritisk till bemötande – ca 30% anger att de ej vill rekommendera museet för en vän. Jämn könsfördelning. 52% utländska och 42% Tyskland. Även de tyska barnen anser sig vara ”ditsläpade”.

Kommentarer: mycket liknande svaren tidigare på året. Men också önskemål om att museet i sin kommunikation och på webbsida skriva att aktiviteter kostar pengar (ex. arkeologiskola – pilbågeskjutning). Väldigt många skriver att de saknar aktiviteter/roliga saker för barn. Toaletterna verkar också vara ett problem. Och att det inte är tillräcklig eller bra information eller audioguider på olika språk.

Många efterfrågar att fler texter finns inlästa och går att lyssna på i ex audiolösningar. Många tycker det är för mycket texter att läsa.

”aktiviteter utan dumma föräldrar och vuxna som bara vill bestämma vore önskvärt”

(kommentar lämnad av besökare 2019)

- **Reflektion:** Vad är syftet med Touch and Tell? Används resultaten? Intressant nog är det ganska likartade svar över alla museerna – hur har det hanterats?
- Hur beaktar och hanterar museerna de inlämnade svaren? (vissa inlämnade önskemål från 2019 återkommer också 2021).
- Varför är det en så stor andel svar från besökare i åldersgruppen 0–15 år?
- På vilket sätt påverkas tolkning av materialet att det är åldersgruppen 0–15 år som utgör en stor del av svaren?
- Hur tolkar och hanterar museet kommentarer som ”tvingad att gå hit”?
- Lokala besökare dominerar stort på varje museum. Utländska besökare störst under senare delen av sommaren och då från Tyskland.
- 2021 inte lika många kritiska röster om att info saknas på engelska eller andra språk. Har det åtgärdats eller beror det på färre utländska besökare pga. pandemin?

- Verkar inte vara några pappor (eller morfar/farfar) som "tvingar" barnen gå på museum.
- Touch and Tell ger inte en bra bild. Ska systemet vara kvar måste det finnas en plan för hur det används. Behöver kompletteras med mer kvalitativa publikundersökningar.

Känslokartläggning – Charts light

Inför projekten när permanenta utställningarna i Vänersborg Och Lödöse skulle uppdateras och förnyas gjordes under en lovvecka en känslokartläggning, Charts light, på både Vänersborg museum och Lödöse museum. Flera olika rum och salar på båda museerna undersöktes och metoden genomfördes av en medarbetare som också gjorde all bearbetning efter att svaren kommit in.

Besökare fick ett formulär fastsatt på en skrivplatta och svarade enskilt skriftligt på följande frågor:

- Vad känner du när du kommer in rummet? Varför?
- Vad tycker du rummet handlar om? Varför?
- Vad känns bra? Varför?
- Vad känns dåligt? Varför?

Innan besökarna deltog i undersökningen hade medarbetarna själva fått gå runt i museet för att svara på samma frågor.

Tydliga synpunkter kom fram och resultatet gav en vägledning vid konceptframtagningen för de nya utställningarna.

Reflektioner

- När utvecklingsplan för publik verksamhet görs om bör den se annorlunda ut. Samspel och relevans borde ha utvecklats utifrån vidgat deltagande. Även andra delar i den publika utvecklingsplanen borde det ha varit tydligare.
- Oklart gränssnitt mellan kommunikation och publik verksamhet: Vem gör vad i relation till kommunikation och publikarbete och publikutveckling? Profilprogrammen ringar in traditionella målgrupper men tar inte sikte på någon utveckling vad gäller nå nya och fler – vidgat deltagande. Profilprogrammen behöver ses över, utvecklas och uppdateras.
- Det saknas idag ett (gemensamt) systematiskt arbetssätt med rutiner kring planering, uppföljning och utvärdering.
- Kartläggningen har inte kunnat få klarhet i om eller på vilket sätt befintliga MR verktyg används i planering och genomförande av verksamhet.
- Statistik och fakta: se över vår statistikinsamling, hur används den idag? Hur skulle den kunna användas? Vad vill vi veta?
- Utveckla metoder och systematik kring uppföljning och utvärdering – hur kan vi än mer kvalitetssäkra verksamheten?
- Det saknas ett gemensamt språkbruk i återrapportering för de olika museerna. Det behövs tas fram gemensamma begrepp och definitioner och därmed få en gemensam grund att utgå ifrån vid analys och uppföljning av den publika verksamheten.
- Utveckla arbetet kring vidgat deltagande – särskilt tillgänglighet efterfrågas.
- Ekonomiska medel till publik verksamhet. Behöver göras en fördjupad analys. Medarbetare påtalat att inte kunna erbjuda avtalsenliga arvoden till föreläsare eller ex. MU avtalet. Översättningar av texter genomförs inte med hänvisning till saknas medel.
- Tjänster, arbetssituation och arbetsvillkor behöver en fördjupad översyn. Vi ser att av 14 tjänster är hälften ej heltid.
- Hur tydligare synliggöra den publika verksamheten internt i FKU? Externt?
- Hur förhåller sig egentligen vår verksamhet till museilagen?

Medarbetare påtalar att

- Många olika arbetsuppgifter utförs av en och samma person vilket skapar stress och press.
- Sårbart för verksamheten med få personer som har ansvar för så många olika aktiviteter och verksamhet med planering genomförande och uppföljning.
- Medarbetare frågar efter tydligare ramar, stöd i prioritering och tydliggörande av ansvar och roller i arbete med den publika verksamheten. Frågas efter tydligare stöd och ansvar från berörda chefer.
- Behövs mycket bättre och längre framförhållning i planering – också i relation till förväntningar från förvaltningsgemensamma aktiviteter o liknande.
- Efterfrågar mer och fördjupat stöd i kommunikationsarbetet. En kommunikatör som är väl insatt i museets verksamhet och förutsättningar.
- Önskan om att göra verksamhet på andra platser och miljöer än i själva museibygnaden.

Referenslista

Museilag (2017:563)

Regeringens proposition 2016/17:116 Kulturarvspolitik

Diskrimineringslag, SFS nr 2008:567

Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, SFS nr 2018:1197

Lag om tillgänglighet till digital offentlig service, SFS nr 2018:1937

Förordning om den officiella statistiken, SFS nr 2001:100

Kulturstrategi Västra Götaland och regional kulturplan 2020 – 2023, RS 2018–05559

Mål för social hållbarhet 2030 för Västra Götalandsregionen och de verksamheter som finansieras av Västra Götalandsregionen, Dnr RS 2019–02964

Mål för social hållbarhet: Nuläge. Augusti 2021, VGR Dnr: RS 2019–02964

Uppdragsbaserat verksamhetsstöd till Styrelsen för kulturutveckling 2022–2024, Dnr KUN 2021–00351

Reglemente för styrelsen för kulturutveckling, Dnr RS 2018–03535

Tillgängliga och användbara miljöer. Riktlinjer och standarder för fysisk tillgänglighet. Version 3.1, Västra Götalandsregionen, 2018/2021. Dnr: FAST 2017–00926

Armlängds avstånd. Tillståndet i landet enligt 104 museichefer. En rapport om §5 i museilagen. Sveriges Museer, 2021

Museer under press. Läget i landet enligt 98 museichefer. Sveriges Museer, 2022

Att vidga sin publik handlar om att vidga sig själv. Författare: Anna Lihammer och Sofia Ali. Riksantikvarieämbetet 2018

Uppföljning av hur museilagen tillämpas. Ett regeringsuppdrag. Riksantikvarieämbetet, 2019

Skolan och kulturarvet. Regeringsuppdrag att kartlägga och främja samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna. Riksantikvarieämbetet, 2020

Så fri är konsten. Den kulturpolitiska styrningens påverkan på den konstnärliga friheten. Rapport 2021:1, Myndigheten för kulturanalys

Museer 2020, Kulturfakta 2021:1. Myndigheten för kulturanalys, 2021

Styra alltjämt - Kartläggning av hur Sveriges regioner arbetar med jämställdhet i styrning av verksamhet som ingår i kultursamverkansmodellen. Statens kulturråd, 2019

Göra allt möjligt - en undersökning av hur regioner och verksamheter arbetar med breddat deltagande i kulturlivet. Statens kulturråd, 2021

Barnrätt i praktiken - Barnkonventionens praktiska tillämpning i Kulturrådets verksamhetsområde. Statens kulturråd, 2022

Den utställda sexualiteten. Liten praktika för museers förändringsarbete. Pia Laskar. Statens historiska museer, FoU Rapport nr 18. 2019.

BARA GÖR! Så skapar du ett tillgängligare museum. Göteborgs stadsmuseum och Utopia, 2017

Museerna och HBTQ. En analys av hur museer och andra utställare kan belysa perspektiv rörande homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera personer. Riksutställningar, 2015

Publik: en antologi om konst, kultur och utveckling. Göteborg: Kultur i väst. 2018: 9

Förvaltningen för kulturutveckling - Internt material

Kännedomsundersökning Västarvets publika område 2018

Publikundersökningar (Touch and Tell) Forsviks bruk, 2019

Publikundersökningar (Touch and Tell) Göteborgs naturhistoriska museum, 2019 & 2021

Publikundersökningar (Touch and Tell) Lödöse Museum, 2019 & 2021

Publikundersökningar (Touch and Tell) Vänersborgs museum, 2019 & 2021

Publikundersökningar (Touch and Tell) Vitlycke museum, 2019

Profileringsplattform, Göteborgs naturhistoriska museum, 2015

[Profileringsplattform Göteborgs naturhistoriska museum](#)

Profileringsplattform, Lödöse museum, 2015

[Profileringsplattform Lödöse museum.](#)

Profileringsplattform, Forsviks bruk, 2016

[Profileringsplattform Forsviks Bruk.](#)

Profileringsplattform, Vänersborgs museum, 2017

[Profileringsplattform Vänersborgs museum.](#)

Profileringsplattform, Vitlycke museum, 2018

[Profileringsplattform Vitlycke museum.](#)

Utvecklingsplan för Västarvets publika verksamhet 2019–2021

Utvecklingsplan för Västarvets kommunikation i digitala medier 2018 – 2020

Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet riktad mot skolan 2015 – 2020

Uppföljning av de 10 målen i ”Utvecklingsplan för Västarvets pedagogiska verksamhet riktad mot skolan 2015 – 2020. Sammanställd av Bo Ekberg, dec. 2021.

Inventering av Västarvets pedagogiska verksamhet utifrån FN´s konvention om barnets rättigheter. Planering- och Samordningsgrupp Pedagogik 2019-11-21

Utställningen Det medeltida Lödöse. MR-gruppens genomgång utifrån människorättsperspektiv. Västarvet. 2016

Enkelt stöd – Rättighetsaspekter i basutställningsarbetet. Västarvet

STÖD för mänskliga rättigheter i utställningar. Västarvet, 2018

Prövning av barnets bästa. Samverkan i Världsarvsförskolan. FKU, 2021

En funktionell och samordnad samlingsförvaltning med kunskapsuppbyggnad som tvärgående perspektiv. Fördjupning av Kartläggning kring samlingsförvaltning som helhet. FKU, Dnr KU 2020–02055.

Kartläggning kring samlingsförvaltning som helhet. Underlag för framtida utvecklingsarbete. FKU, Dnr KU 2020–02055

Plan för långsiktig utveckling. Förvaltningen för kulturutveckling 2022–2024. FKU, 2021

Uppdragshandling för samordningsgrupp kommunikation och digitala medier. Verkställighetsbeslut nr 4, 2022. FKU, Dnr KU 2021–00122

Uppdragshandling Pedagoggruppen. Verkställighetsbeslut nr 10, 2022. FKU, Dnr KU 2020–01331

Kartläggning av publikt arbete vid museerna. Verkställighetsbeslut nr 13, 2022. FKU, Dnr KU 2022–00153

Webbsidor

Vägledning för webbutveckling. DIGG (Myndigheten för digital förvaltning): [DIGG webbricklinjer](#)

Myndigheten för delaktighet/Verktyg: [Mfd verktyg](#)

Sveriges Museer/Verktygslådan: [Sveriges museer verktygslåda](#)

Genus i museer: [Genus i museer](#)

Utställningskritik. Sveriges enda tidskrift om museer och utställningskritik: [Tidskrift Utställningskritik](#)

UtställningEstetisktForum: [Utställningsestetiskt forum](#)

Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer
[Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer](#)

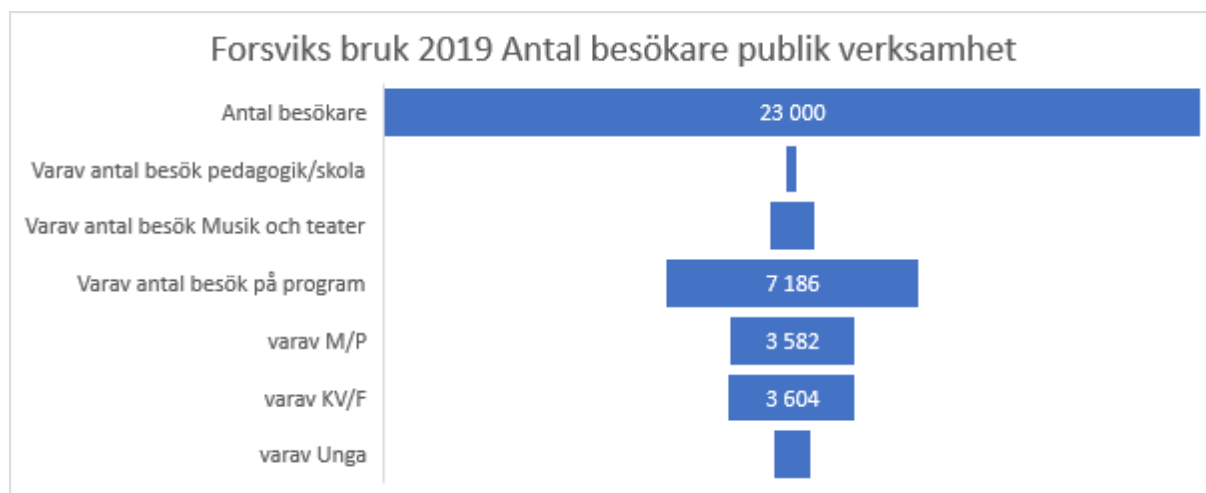
Open Up, museums for everyone. A practical guide to support museums to increase the diversity of their visitors: [A practical guide](#)

OF/BY/FOR ALL. Who's Coming? Respectful Audience Surveying Toolkit: [Respectful Audience Surveying Toolkit](#)

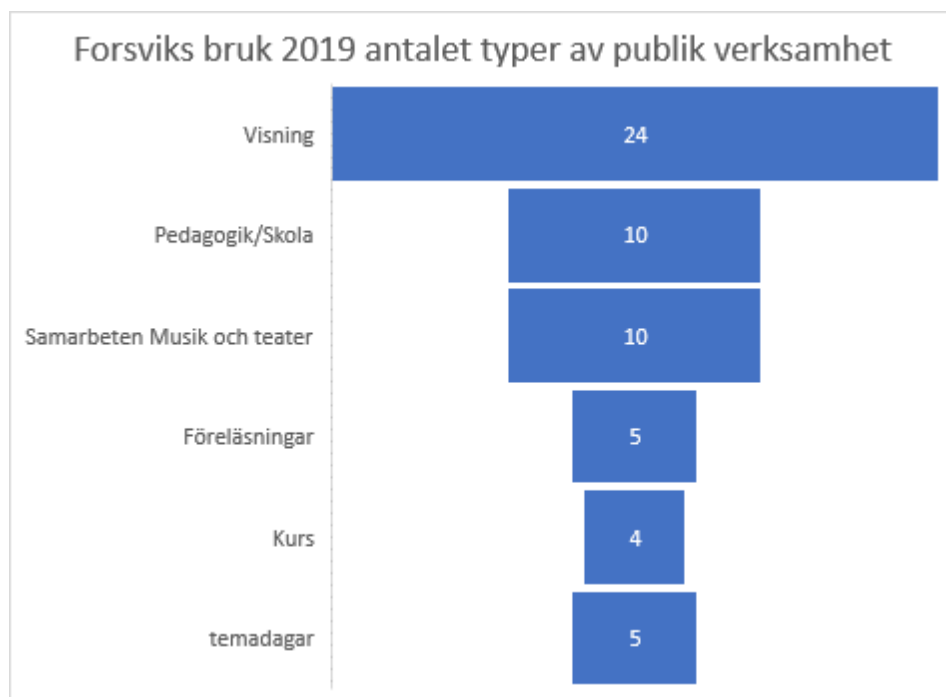
Bilagor

Bilaga 1: Diagram med statistik för besök/deltagare och typ av aktivitet.

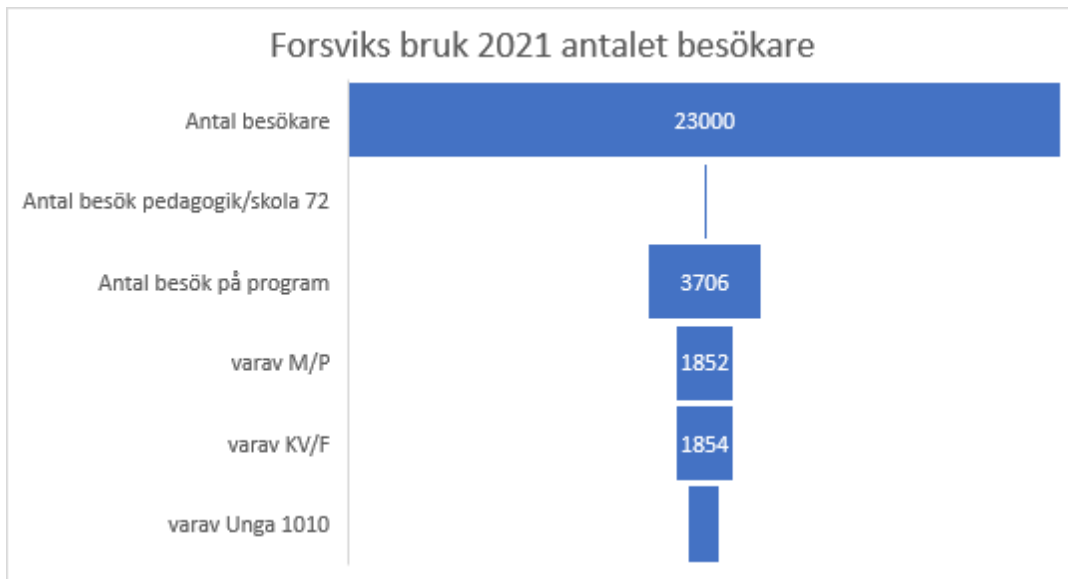
Uppställt per museum och två år, 2019 och 2021.

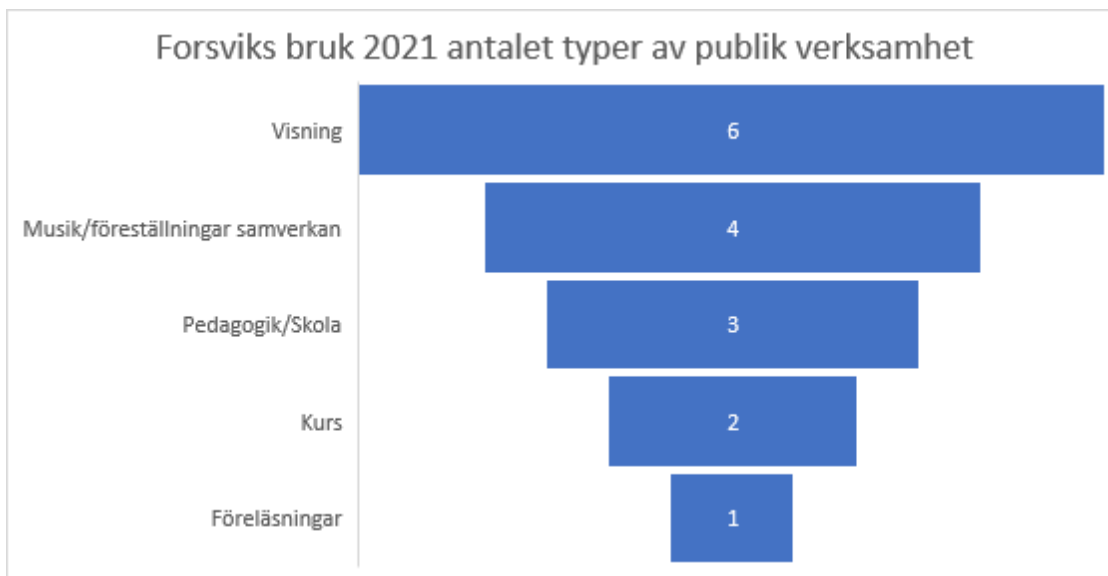
Kommentar: Uppskattat besöksantal. Antalet besök pedagogik/skola 349 barn och unga. På Forsviks bruk område hålls musik/teaterföreläsningar.

Kommentar: Musik och teaterföreläsningar står som samarbeten eftersom de hålls på bruksområdet i Forsviks bruks lokaler.

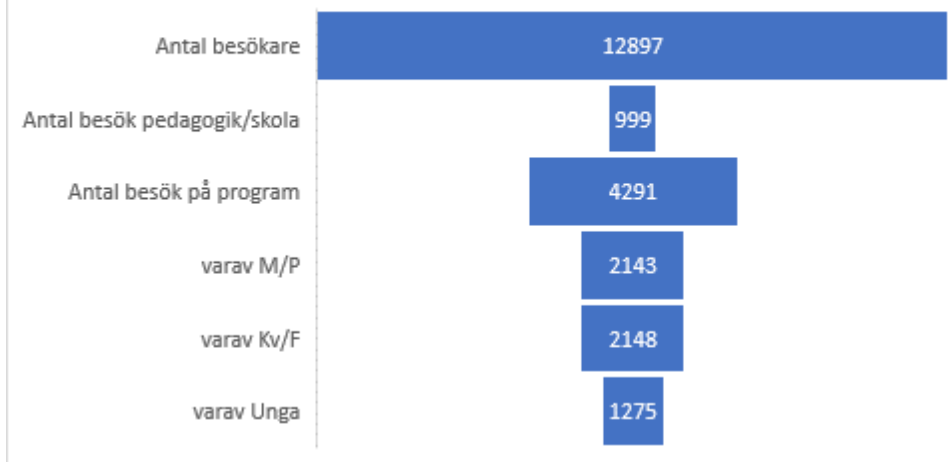

Kommentar: uppskattat antal besökare. Antal besök pedagogik/skola samt unga i texten.

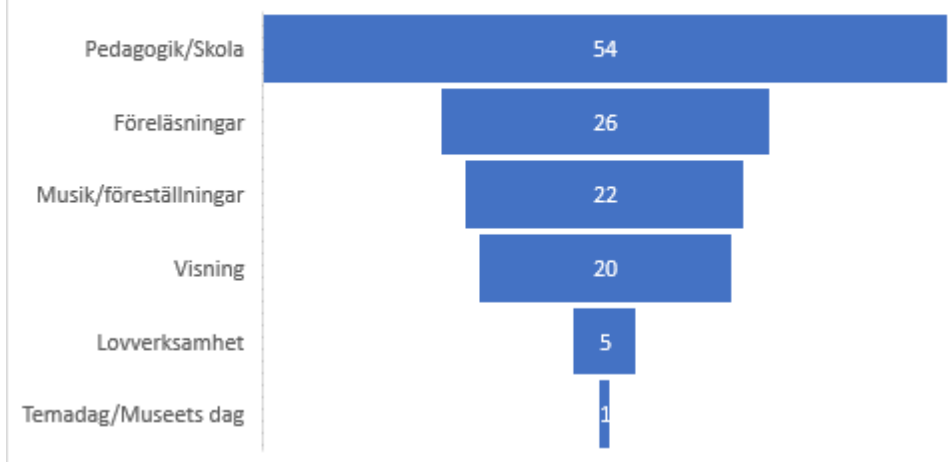

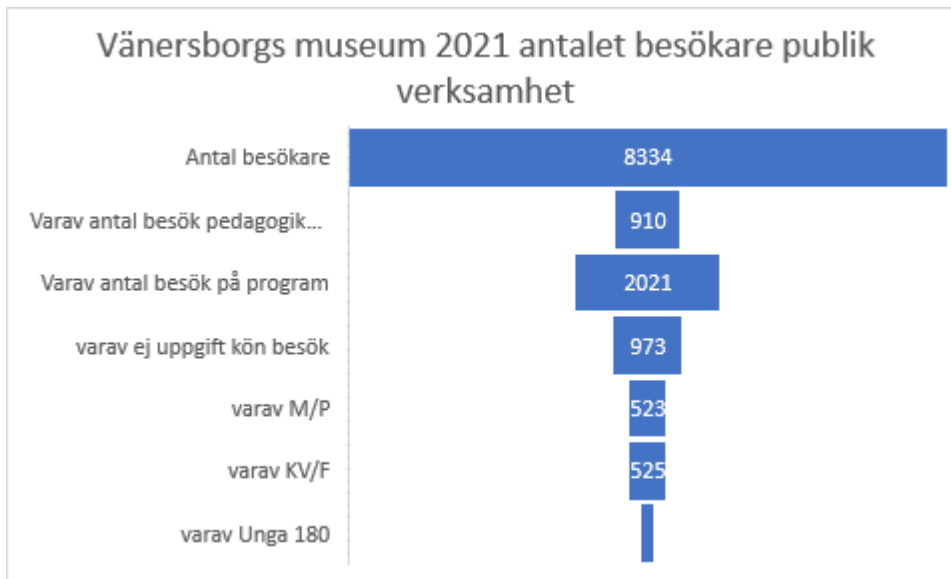
Kommentarer: Musik/teaterföreställningar som samarbeten. Föreställningarna sker på bruksområdet i Forsviks bruks lokaler. För 2021 var öppethållandet reducerat pga pandemin.

Vänersborgs museum 2019 antalet besökare publik verksamhet

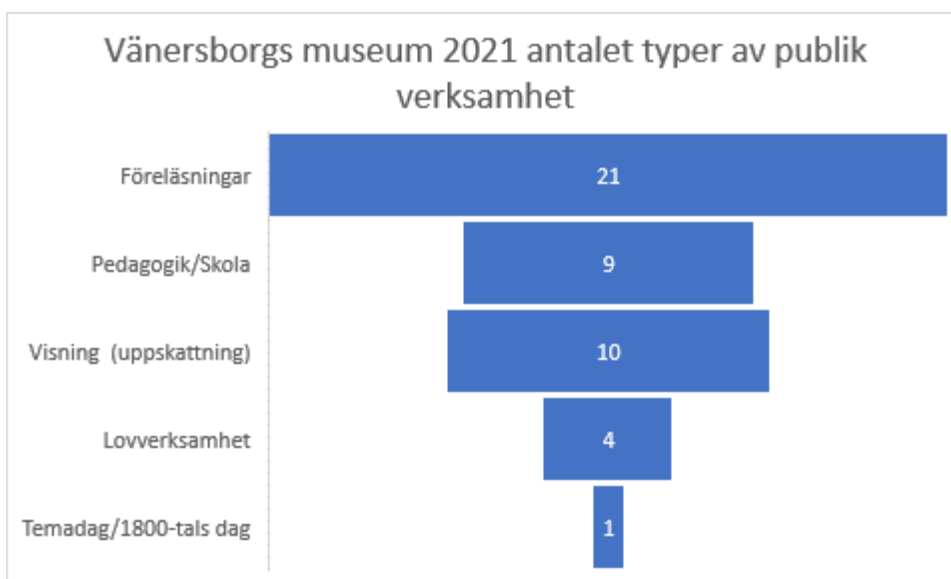

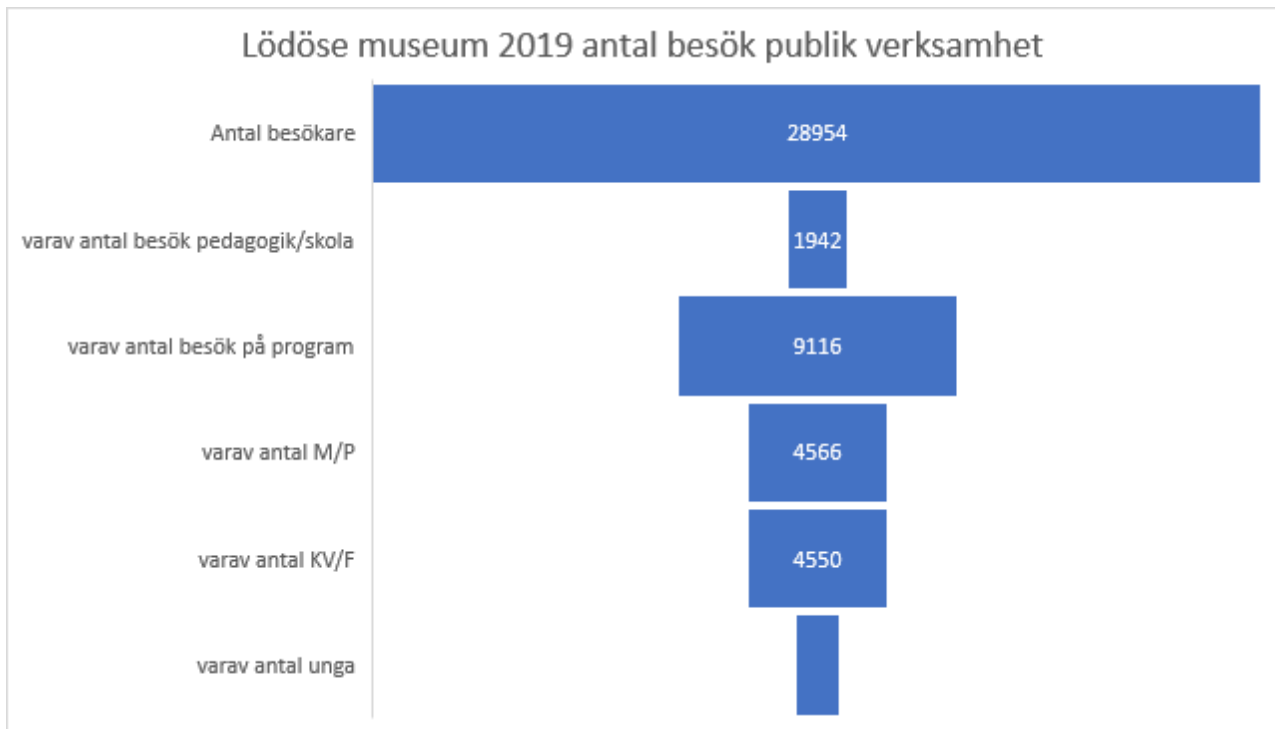
Vänersborgs museum 2019 antalet typer av publik verksamhet

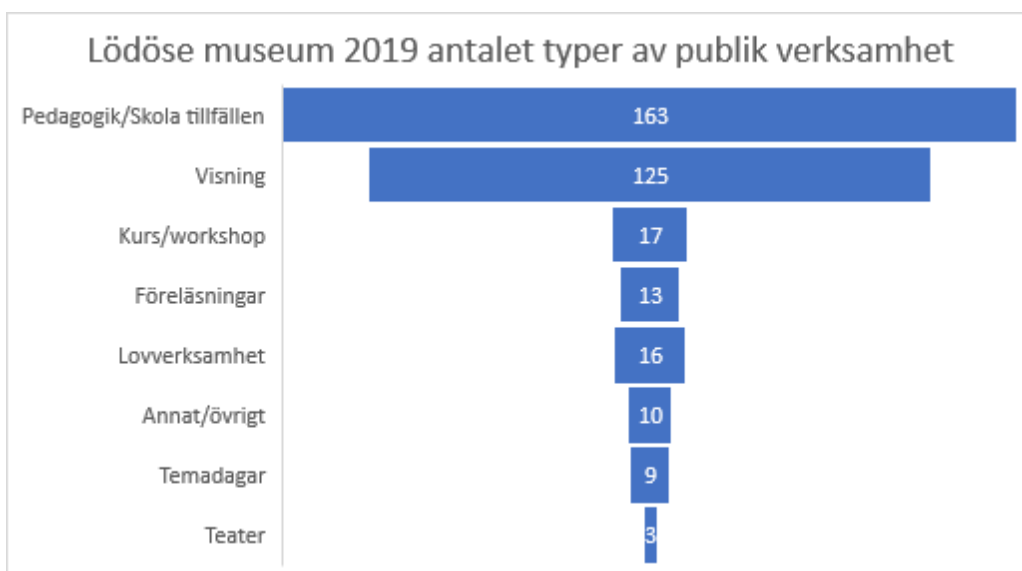

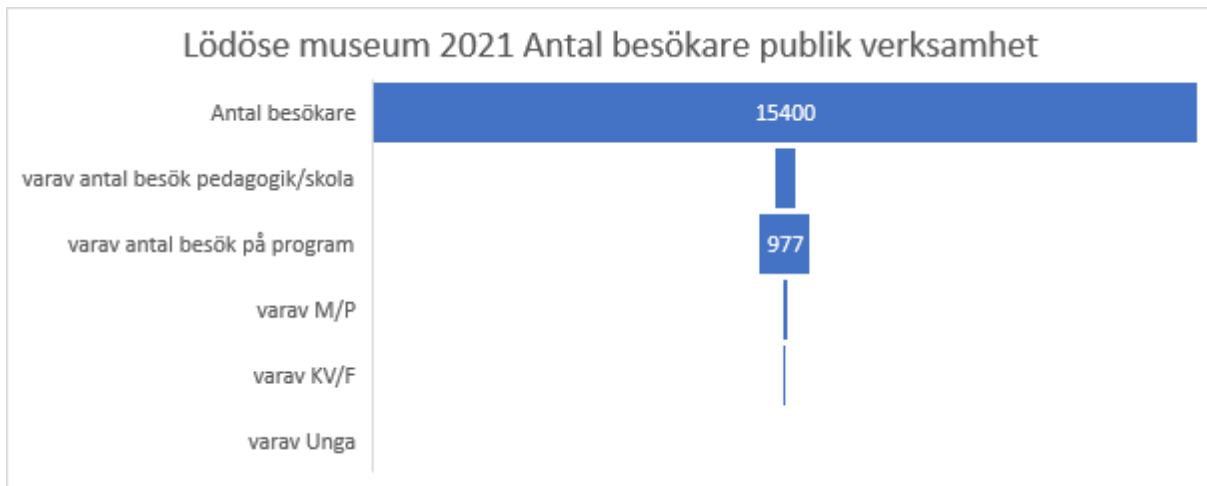
Kommentar: antal unga vid programaktiviteter redovisas i texten. Under 2021 var öppethållandet reducerat pga pandemin. Öppethållande från juni till december.

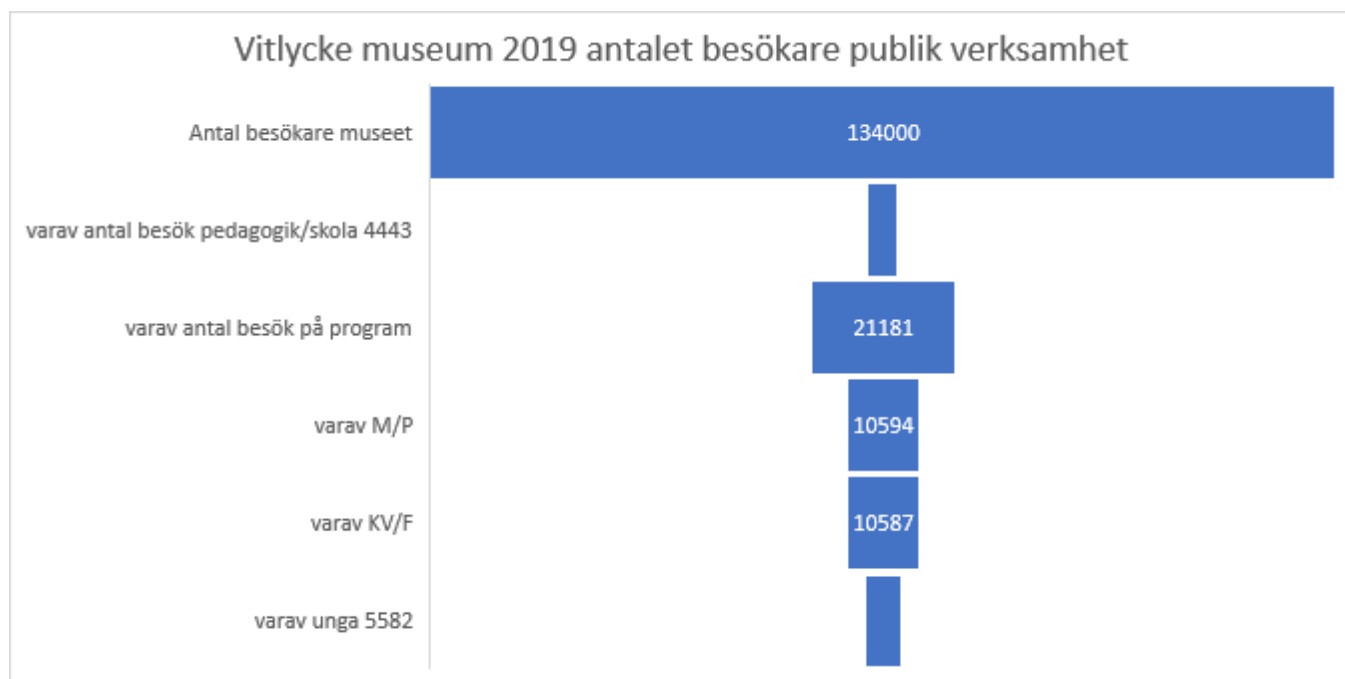

Kommentar: Antal barn och unga vid programaktiviteter 1442.

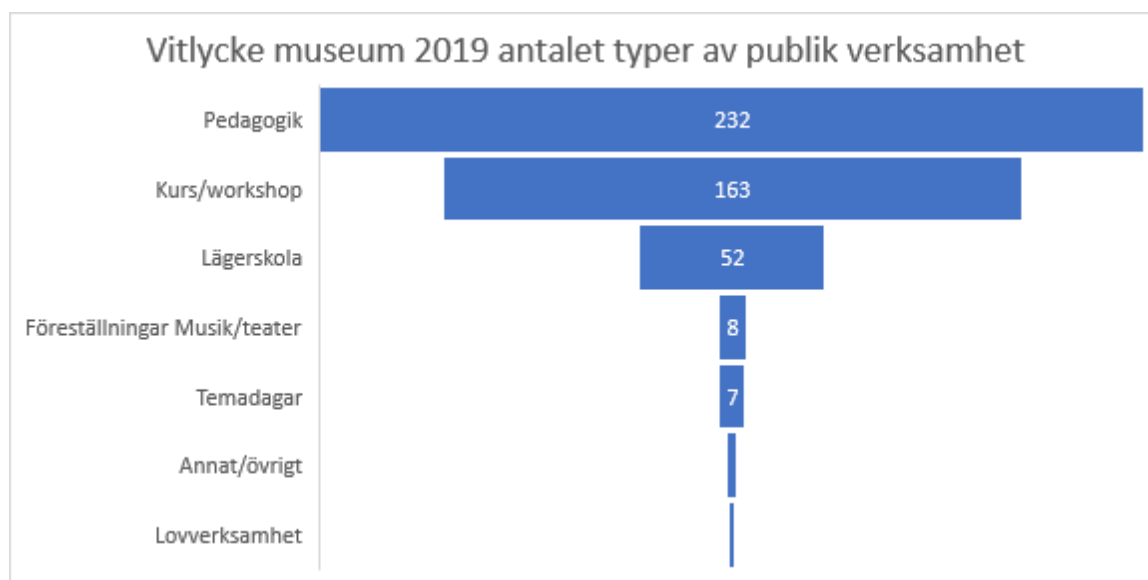

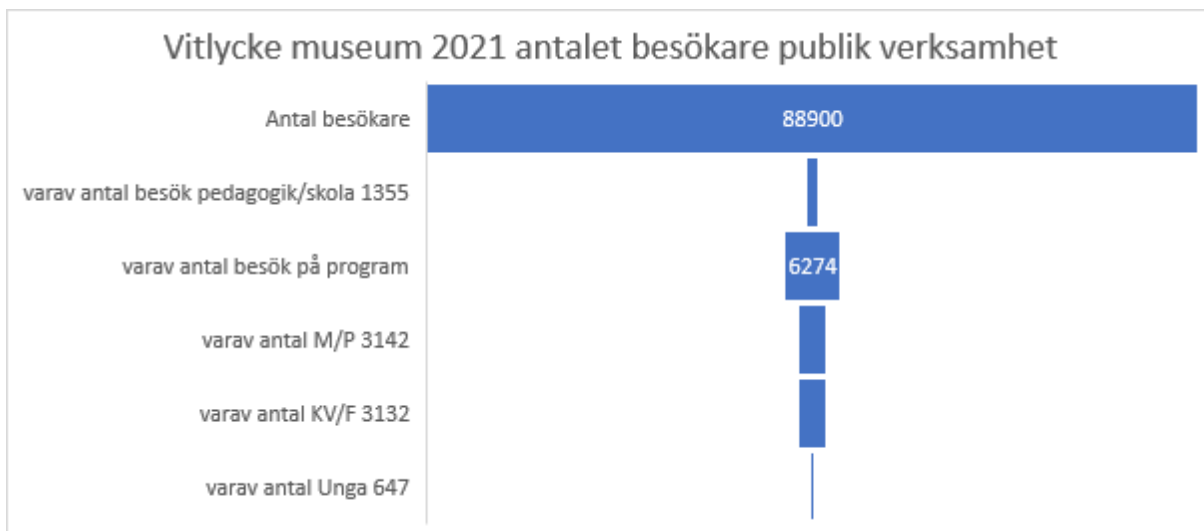
Kommentar: Under 2021 var öppethållandet reducerat pga pandemin, öppethållande från juni till december. I redovisningen saknas fullständiga uppgifter på antal kvinnor och män samt unga.

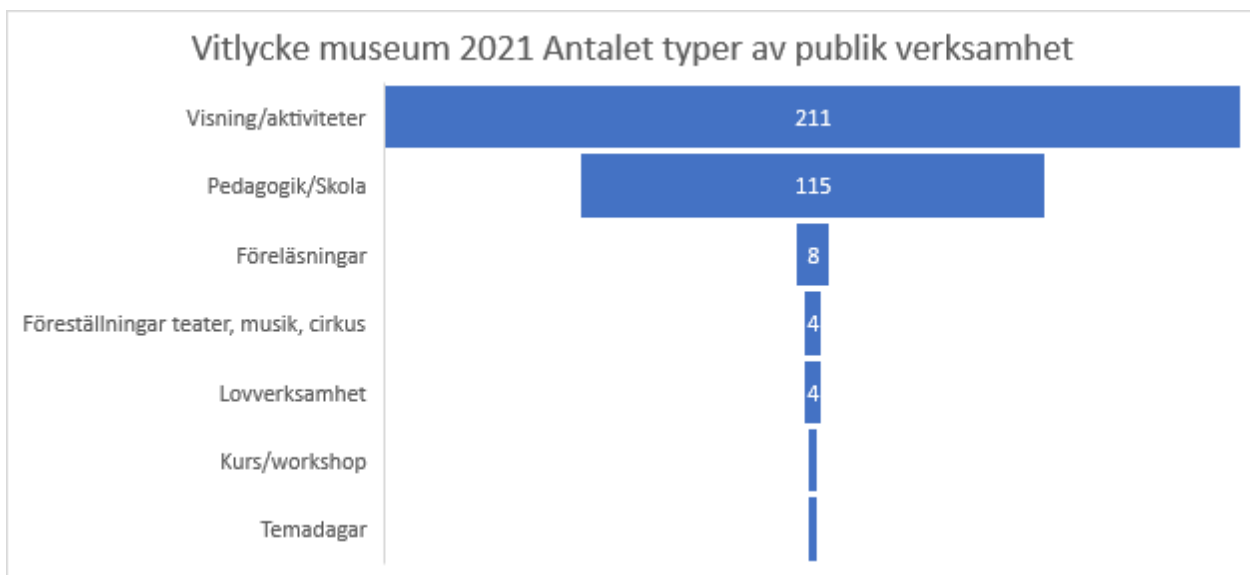
Kommentar: antal barn och unga vid programaktiviteter redovisas i texten.

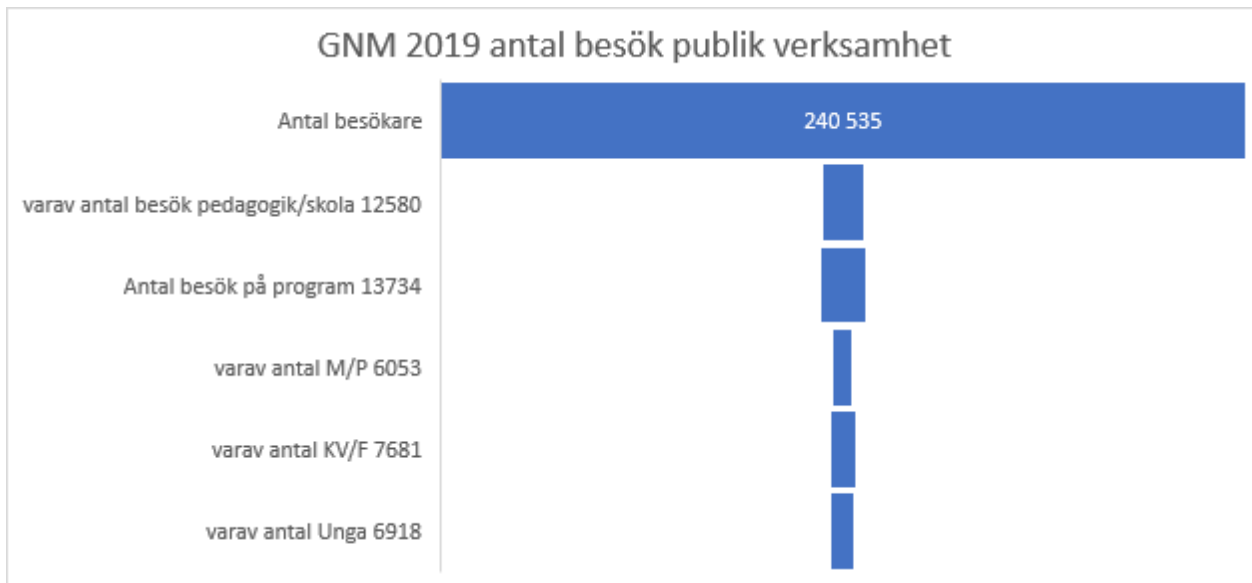
Kommentar: Under 2019 hade Vitlycke museum ett pedagogiskt arbete med grundskola i Tanums kommun vilket ses i siffrorna för pedagogisk verksamhet.

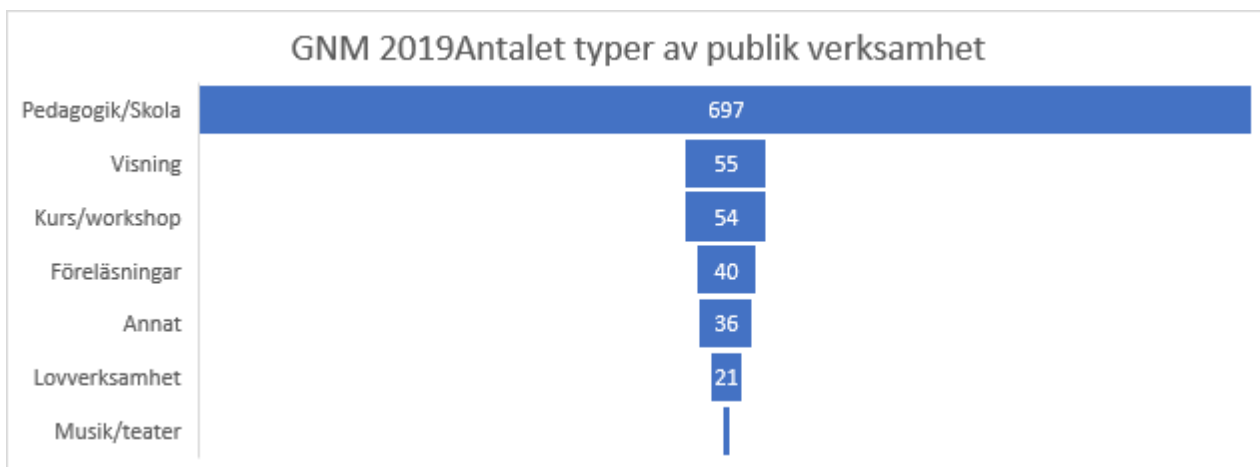
Kommentar: Under 2021 var öppethållandet reducerat pga pandemin. Antalet män, kvinnor och barn och unga redovisas i texten.

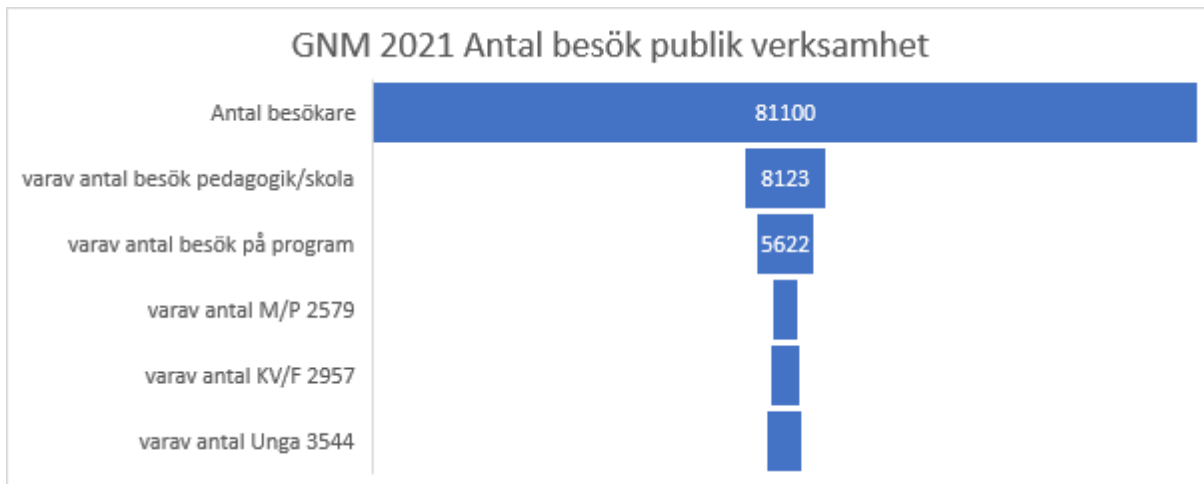

Kommentar: under 2021 var öppethållandet reducerat pga pandemin. Öppethållande från juni till november.

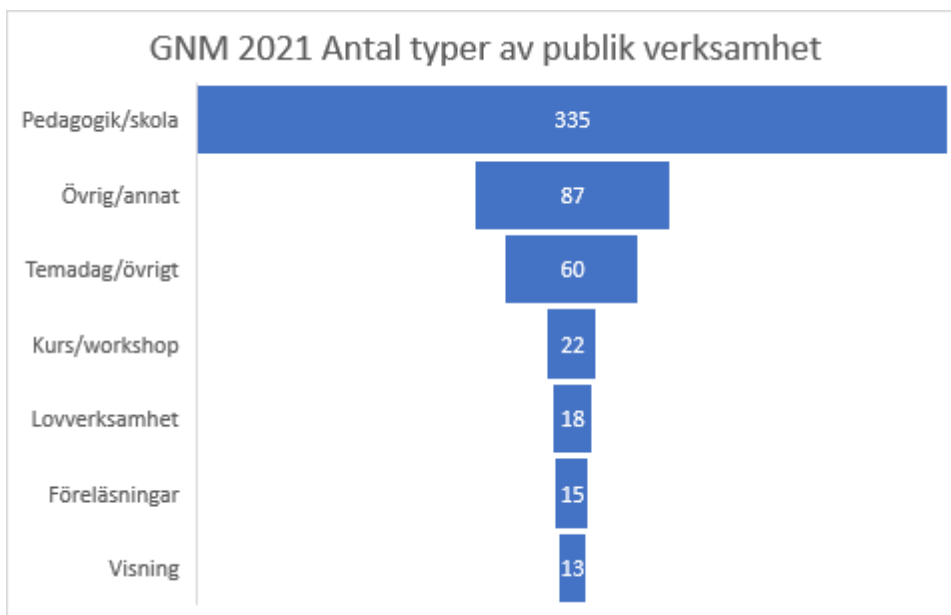

Kommentar: stapelns siffror under besökare redovisas i texten till respektive stapel.

Kommentar: siffrorna till antal män, kvinnor och barn och unga till programaktiviteter redovisas i texten. Under 2021 var öppethållandet reducerat pga pandemin. Öppethållande från juni till december.

Bilaga 2 A: Kartläggning Publik verksamhet - enkät

Undersökningen tar ungefär 15 minuter att slutföra.

Frågor till dig som inte kunde närvara vid workshop 21 mars 2022.

Din tjänst

1. Vad är din tjänstetitel?
2. Hur många procent är din tjänst på? (om du inte arbetar 100% ange den procentsats du arbetar av 100%)
3. Lista ner de arbetsuppgifter du har idag - ge några beskrivande ord per uppgift samt ungefär hur många timmar (ca) per vecka eller månad du ägnar åt uppgiften.

Museilagen och förvaltningens uppdrag

Enligt uppdraget för kartläggningen av det publika arbetet skall kartläggningen utgå från museilagen och förvaltningens uppdrag. Reflektera utifrån din verksamhet:

4. Hur förhåller vi oss till museilagen när vi planerar och genomför publika program (alla typer), gör inlägg på sociala medier, websida etc?
Hur närvarande är museilagen i vårt publika arbete? På vilket sätt? Om inte – varför?
5. Hur förhåller vi oss till förvaltningens uppdrag när vi planerar och genomför publika program (alla typer), gör inlägg på sociala medier, websida etc? Hur närvarande är vårt uppdrag i vårt publika arbete? På vilket sätt? Om inte – varför?

Vidgat deltagande

Reflektera utifrån den egna verksamheten

6. Hur förhåller vi oss till vidgat deltagande? Vad innebär vidgat deltagande för vår verksamhet? Hur finns vidgat deltagande närvarande när vi planerar vår verksamhet? Hur återspeglas detta i vår verksamhet?

Frågor som bekymrar - problem, dilemman

7. I relation till det publika arbetet i din verksamhet och/eller i förvaltningen. Skriv ner sådant du tycker är bekymmersamt, problem eller dilemman.

Framtid – idéer, drömmar och visioner:

Här kan du skriva fritt - drömmar, förslag, visioner.

8. Hur ser vår publika verksamhet ut?

Bilaga 2 B: Workshop 21 mars, frågeställningar och metod

1. Vad gör du på ditt jobb? - enskilt

Lista ner de arbetsuppgifter du har idag – några beskrivande ord per uppgift hur mångtimmar (ca) per vecka eller månad du ägnar åt uppgiften.

2. Museilagen och förvaltningens uppdrag - gruppsamtal

Enligt uppdraget för kartläggningen av det publika arbetet skall kartläggningen utgå från museilagen och förvaltningens uppdrag.

Frågeställningar:

Hur förhåller vi oss till museilagen när vi planerar och genomför publika program (alla typer), gör inlägg på sociala medier, websida etc? Hur närvarande är museilagen i vårt publika arbete? På vilket sätt? Om inte – varför? Hur förhåller vi oss till förvaltningens uppdrag när vi planerar och genomför publika program (alla typer), gör inlägg på sociala medier, websida etc? Hur närvarande är vårt uppdrag i vårt publika arbete? På vilket sätt? Om inte – varför?

Processkartläggning – hur går det till att sätta program? - Enskilt/grupp

Hur går processen till när ni väljer och sätter ert program? (föreläsningar, visningar, lektioner, föreställningar) En processkarta är ett flödesschema som steg för steg visar aktiviteter som tillsammans utgör en process. Med process menas här en serie aktiviteter där början och slut är definierat. En processkartläggning kan göras för att få en bild av hur processen ser ut idag.

Vidgat deltagande - gruppsamtal

Frågeställningar:

Hur förhåller vi oss till vidgat deltagande? Hur finns vidgat deltagande närvarande när vi planerar vår verksamhet? Vad innebär vidgat deltagande för vår verksamhet? Hur återspeglas detta i vår verksamhet?

Frågor som bekymrar – problem, dilemman - enskilt

I relation till det publika arbetet i din verksamhet och/eller i förvaltningen. Skriv ner sådant du tycker är bekymmersamt, problem eller dilemman.

Framtid – idéer, drömmar och visioner:

Hur ser vår publika verksamhet ut? – processövning på tid, grupp

Skriv ner dina idéer, sortera och gruppera lapparna utifrån de teman ni ser, gå igenom lapparna utifrån grupperingen ta bort de idéer som eventuellt är dubletter eller som ni ser inte är genomförbara, sätt rubriker/teman på grupperingarna

